

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 18 Φλεβάρη 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 235

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΙΣ Η δημοτική δούλα συνεχίζεται
Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ. Άντις γιά πρόλογο
ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Άνοιχτό γράμμα
γιά τό γλωσσικό ζήτημα (Συνέχεια)
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Η καρδιά της Κούκλας.
ΝΤΑΛΗΣ. Σύγγραμμα.
ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ. Ο πολέμος γιά τή γλώσσα στην
Πόλη.
ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ. Οί ώρες της άρχης (άπόσπασμα.)
ΠΟΗΜΑΤΑ. Ν Ζαχαρίας
ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΑ — ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΒΑΡΒΑ-
ΡΟΠΑΖΑΡΟ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Άγαπημένε «Νουμά»,

Πάλι οί δασκάλοι μαινούνται, πάλι ταράττουνται, πάλι στην κεφαλή των δημοτικιστάδων επί πινακί ζητούν 'Αν σεις, αύτου κάτου στην 'Αθήνα συζητείτε, έμεις ιδώ πέρα στην Πόλη πολεμάμε μέ τους καθαρειουσάνους, χτυπούμαστε, γλεντάμε, και μοναχά...δὲ συζητάμε. Οί σημεριδὲς βγαίνουνε κάθε μέρα μέ άρθρα, μέ μελέτες, μέ φωνές, γιά τούς ἀποτροπαίους μαλλιαρούς, άρθρα, και μελέτες, ζναρθρες κι ἀμελέτητες γιά τό ζήτημα, βγαλμένες από τούς διάφορους Μαρίνους τῆς Πόλης. Καί ποιά ἡ αἰτία; 'Όχι, μιὰ, μὰ κάμποσες. Πρῶτο, τό θρησκευτικό ἄρθρο, πού δημοσίεψε ἡ «Πρόδο», ἐδῶ και κάμποσο καιρό, πού τό ἀνάφερε κι ὁ «Νουμάς» θαρρῶ, και πού μέσα του εἶχε μιὰ περικοπή από τό μεταφρασμένο Βαγγέλιο τοῦ Πάλλη. 'Άρθρο σφόδρα γραμμένο μάλιστα από 'Αρχιμαντρίτη, πού λύσασχε τούς ἀντίθετους. Δεύτερο, ἡ ἀνακάλυψη ἀπό κάποιον, πώς αἰεὶ κεντρικωτάτην τῆς πρωτεύουσας κοινότητα διδάσκει διδασκαλος ὅστις ἀπροκαλύπτως πλέον αὐτοτιτολοφορεῖται μαλλιαρός και ὑπέμαχος ἐκ τῶν θερμωτάτων τοῦ μαλλικρισμοῦ και εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις προσέρχεται και συζητεῖν. (Ταχυδρόμος 17 Δεκέβρη 1906). 'Απ' αὐτό ἔλαβε ἀφορμή ένας σπουδαῖος 'Ιωάννης Βαρθολομαίου (δηλαδή Μπαρμπαγιάννης) κ' ἔγραψε ἕνα φλογερὸ ἄρθρο ἐναντίον τῶ δασκάλων πού ἀγκυλιόσανε τή δημοτική, μέ τήν ἐπιγραφή «'Εκὰς οί βέβηλοι!» 'Εκεῖ μέσα λέει πράματα πού ἀπό καιρὸ ἔχουνε ξεδιαλυθεῖ, και μόνο γιά τούς ἀνίδεους και τούς ἀμελέτητους μένου ἀνίγματα. Π. γ. λέει πώς αἰνιαία δημώδης δὲν ὑπάρχει, πώς ἔμεις στρεβλώνουμε αὐτὰς ὠραίας λέξεις, διὰ νὰ δύναται ὁ τυχὸν ἀγράμματος νὰ αὐτοχειροτονῆται ποιητὴς και λόγιος, πώς ἔμεις θέλουμε νὰ ὑψώσουμε σὲ φιλολογικὴ γλώσσα «τὴν χαρισιστάτην ὄντως ἀλλὰ πτωχοτάτην δημώ-

την!» πώς οί δημοτικιστάδες δασκάλοι «διαπράττουν ἔγκλημα και δὴ ἔγκλημα ἀποτρόπαιον διὰ τῆς ἀποβλακώσεως τῆς μελλούσης γενεᾶς». ('Η καθαρῆουσα, βλέπεις, τὰ κάνει ξεφτέρια τὰ παιδιά). Κι ἄλλα τέτοια γλεντησιμὰ πράματα.

Τελευταῖο, εἶναι ὁ λόγος πού ἔβγαλε στή Μεγάλη τοῦ Γένου Σκολῆ, στή γιορτὴ τῶν Τριῶν 'Ιεραρχῶν, ὁ καθηγητὴς κ. Μ. Αὔθεντόπουλος, γιά τό «Γλωσσικὸν Συνέστημα», πού εἶπε πώς «δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐγκαθιδρυθῆ και νὰ μορφωθῆ τελείως γλώσσα, ἥτις δὲν ἀναπαύεται εἰς τὰς αἰσθητικὰς ἀνάγκας. Διὰ τοῦτο ἡ δημοτικὴ ὡς γλώσσα θίγουσα τὰ συναίσθηματὰ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μάλλον ἐνδεδηγμένη πρὸς ἄριστικὴν κατίσχυσιν κ.τ.λ.» Καί γύρω ἀπὸ αὐτὰ ἔβγαλε τὴ θεωρίαν τῆς μέσης ὁδοῦ, και εἶπε νὰ μὴν εἴμαστε φανατικοί, και ὅτι ὁ χρόνος θὰ δείξει, και τὰ τέτλια. Αὐτὰ ὅμως δὲν ἔχουνε σημασία, μιὰ κι ἀκούστηκε ἡ ἀλήθεια, ἔστωντας και σὲ λίγη δόση, ἀπὸ τό βῆμα τῆς ἀκρόπολης τοῦ δασκαλισμοῦ. Τό περίεργο εἶναι πώς μ' αὐτό τό λόγο τοῦ κ. Αὔθεντόπουλου ἐνθουσιαστικῆς κι ὁ Πατριάρχης, κ' εἶπε πώς θάνακι καλὸ νὰ τυπωθεῖ και νὰ διχασθεῖ ἡ μελέτη τοῦ κ. καθηγητῆ. Τὴν ἄλλη μέρα οί σημεριδὲς ἀρχίσανε νὰ ἐπαινοῦνε τό λόγο τοῦ Αὔθεντόπουλου, λέγοντας πώς κατακεραύνωσε τούς δημοτικιστάδες! Οί ἔμοιροι οί σημεριδογράφοι δὲν τό ἐλπίζανε, οὔτε τό πιστεύανε, πώς τό ἐναντίον εἶνε. 'Όσο πού σιγὰ σιγὰ τό νοιώσανε, και μ' ἕνα γράμμα του στήν «Πρόδο» ὁ δικός μας κ. Ζ. Φυτίλης τούς ξεκέντισε λέγοντάς τους πώς «ὁ Αὔθεντόπουλος φανερά φανερά καταδίκασε τὴν καθαρῆουσα κι ἀφτὸ φτάνει». Κι ὁ ἴδιος ὁ Φυτίλης ἔγραψε ἕνα ἄρθρο «ἡ Γλώσσα μου» ἀφιερωμένο τοῦ Αὔθεντόπουλου («Πρόδο» 2 τοῦ Φλεβάρη 907), πού μέ ὅλη τὴν παλληκαριά τούς τρέβει τὴ μούρη τῶν καθαρειουσάνων, και τούς λέει γιὰτί αὐτὸς εἶνε δημοτικιστὴς. «'Η καθαρῆουσα, τούς λέει, εὐθὺς ἐξαρχῆς πολέμησε τὴ Ρωμισοῦνη μέσα μου, λέξη πρὸς λέξη, φράση πρὸς φράση, ἔνοια τὴν ἔνοια, ἀπὸ τὴ μάνα μου ὡς τ' ἀδέρφια μου, ἀπὸ τό σῦλο μας και τὴ γάτα μας, ὡς τό ἀμπέλι μας και τό καρὰβι μας. Πολέμησε τό γένος μου και τό ἔθνος μου, τό ἐγὼ μου και τό εἶναι μου. Κι ὅλα αὐτὰ, παιδι ἀκόμα τρυφερό κ' ἐγκολοζύμωτο, παιδι ἀνήξερο κι ἀνίδεο, παίρνοντάς με ἡ ἔλεινῆ ἀπὸ τὴν ἀγκυλιὰ τῆς μάνας μου και λέγοντάς μου πώς αὐτὴ εἶναι ἡ μήτηρ μου!» Καί παρακάτου, λέει, πώς σάν εἶνε δημοτικιστὴς ἀδὲν εἶναι πού ἀπόχτησα τὴν ἐθνικότητα μου μὰ πού κατάλαβα τί εἶμαι και τί μπορῶ κ' ἐγὼ νὰ κάμω. Πού αἰστανθῆκα ζωὴ δική μου, ζωὴ ρωμαϊκὴ. Μιὰ δύναμη ἀνάπτυξης πού δὲν εἶχα πρὶν. Μὴ ἔχοντας δικὴ τῆς ζωῆ, δικὴ τῆς γένους, δικὴ τῆς ἔχει, ἡ Καθαρῆουσα, μέ εἶχε κα-

ταντήσει ἕνα ὄντο χιμαιρικό, οὐδέτερο, ἕνα ζητιάνο τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων. 'Ενα σχολαστικὸ, ἕνα ἰδεολόγο, ἕνα ὑποκριτὴ. Τώρα κ' οί σκέψες μου, κ' οί πράξεις μου, μικρὲς μεγάλες, ὅλες γενήκανε ἴσιες, καθαρῆς, ἀληθινῆς, πραγματικῆς, ἀρσενικῆς, δικῆς μου. 'Εγὼ εἶνῆκα ἐγὼ.»

Τὴν ἴδια μέρα πού δημοσίευσεν αὐτὰ ὁ Φυτίλης στήν «Πρόδο», δημοσιεύονταν στήν «Κωνσταντινούπολη» μιὰ μελέτη μέ τὴν ὑπογραφή Μ. Λογοθετίδης, και μέ τὴν ἐπιγραφή «Οἱ ἐκχυδαῖσται τῆς γλώσσας». 'Άλλο γλέντι τοῦτο. Λαβὼν ἀφορμὴν κ.τ.λ. ὁ κ. Λογοθετίδης, λέει πώς οὐχὶ ἡ τῶν Σκυθῶν μάστιξ, οὐχὶ Γοτθικαὶ χῶρες, ὑπὸ τὴν καταστρεπτικὴν ἐπήρειαν τῶν ὑποίων ὑπέκυψαν και οἱ λίθοι και ὁ σίδηρος, ἀλλ' ἡμᾶς (μέγιστον τῶ ὄντι αἰσχος) 'Ελλήνων καθηγητῶν, πειράται ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν 'Ελληνικὴν γλώσσαν, δι' ἄλλης τὴν ὀποῖαν ἐάν τις ἤθελεν ὀνομάσει γλώσσαν, βεβαίως ἤθελεν βλασφημῆσαι ἐνώπιον τῆς Θεῆας Προνοίας, ἤθελεν ἀμαρτήσαι ἐνώπιον τοῦ 'Υψίστου». Λέει ἀκόμα πώς ἔμεις δὲν εἴμεθα γνήσια τέκνα γιὰτί αὐτοὶ προσπαθοῦσι παντὶ σθῆναι τὴν μητέρα τῶν γλωσσῶν νὰ τὴν καταστήσωσι μητριάν, τούτῃστι ποταπὴν (!) Καί κοντὰ σ' ἄλλα μᾶς ροβερίζει «Πῶς τολμῶσιν οἱ βέβηλοι νὰ δολοφονήσωσι τὴν ἑλληνικὴν γλώσσαν, αὐτὸ τό εὐμορφον τοῦ πολιτισμοῦ στοιχείον;» 'Εννοεῖται πώς κάμποσα ἔκουσε κι ἀπ' τούς ἴδιους τούς σημεριδογράφους ὁ Φυτίλης, πού τονέ συμβουλέψανε κιόλας «νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς ὀποίας ἀπεπλανήθη, κάμποσα ἔκουσαν κι ἄλλοι δικοὶ μας. Μὰ τί σὲ μέλλει, ἀγαπημένε «Νουμά;» Τὸ ζήτημα εἶναι πώς ἡ λύσσα τους αὐτῆ, εἶναι μεγάλο σημάδι τῆς δικῆς μας δύναμης. Νοιώθουν πικὰ τό δρόμο νὰ φεύγει κάτου ἀπὸ τὰ πόδια τους, δὲν μποροῦν νὰ περπατήσω, δὲν μποροῦν νὰ κολουθήσω, μένουνε πίσω πίσω, και νὰ ἡ Πρόληψη γιά νὰ σωθῶνε. Τὴν ἀδράχουνε ἀπ' τὰ μαλλιά και τῆς ζητᾶνε βοήθεια. Βρισίεις λοιπὸν στοὺς μαλλιαρούς, στοὺς ἐκχυδαῖστὰς, στοὺς ἐξαμβλωτάς, στοὺς φρενήρεις, μὰ οἱ βρισίεις μένουν βρισίεις, και οἱ ἀκαταβαίνοντες εἰς τὸν χαμαίζηνον ἀγῶνα» πληθαίνου, ἐνῶ σεις, ὦ «καθαρτικοί» πού σὰς εἶπε κι ὁ Φωτίλης, μένετε μονάχα μέ τὰ γέρικα μυαλὰ και κουφάρια σας . . .

Στό τέλος νὰ και μιὰ καλὴ εἶδηση. Θὰ βγαίνει δὺὸ ἢ τρεῖς φορές τό χρόνο στήν Πόλη μέ διευθυντὴ τὸν κ. 'Αχ. Γεωργιάδη «ἡ Ζωὴ μας» φύλλο φιλολογικὸ, καλλιτεχνικὸ κ' ἐπιστημονικὸ, μέ τὴν ἐπιβλέψη τοῦ Φωτιάδη, Πανταζῆ, Φυτίλη, Γιαλούρη κλπ. και μέ συνεργάτες τούς καλύτερους τῆς Πόλης.

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΥΚΛΑΣ

Πώς αγάπησε τον Παύλο ή Παυλίνα κι' αυτή δεν το κατάλαβε. Ίσως γιατί μοιάζανε τὰ ὀνόματά τους και τῆς φαινότανε ἀστεῖο νὰ τὸν λέη Παῦλο κι' ἐκεῖνος νὰ τὴ φωνάζη Παυλίνα. Μερικὲς ἀγάπες πλέκονται ἔτσι ἀπὸ τιποτένιες αἰτίες. Ίσως πάλι γιατί οἱ νύχτες ἐκείνου τοῦ καλοκαιριοῦ εἴτανε δροσερές και διάφανες, κοντὰ στ' ἀκρογιαλὶ, κι' οἱ ἀστροφεγγιὲς χύνανε παράξενα μάγια στὴν ὠραίαν ἐξοχή. Ίσως πάλι νὰ τὴν εἶχε μεθύσει κάποια βραδυὰ, ὕστερ' ἀπ' τὴν κολοκαιρινὴ βροχούλα, ἡ μυρωδιὰ τῆς γῆς και τοῦ θερισμένου γοσιδιοῦ. Ὁ Παῦλος κάθε βράδου περνοῦσε ἀπὸ τὸ σπίτι τους σκυφτός και συλλογισμένος κι' ἐκείνη καθότανε πάντα κάτω στὸ περιβόλι, μ' ἓνα ἐργόχειρο στὸ χέρι. Τὸ βῆμα τοῦ Παύλου ἀκούστανε πάντα τὴν ἴδιαν ὥρα, σιγαλὸ και ρυθμικὸ, στὴν ὥρα τοῦ δειλινοῦ κι' ὕστερ' αὐτῆς τοῦ περνοῦσε ὅξω ἀπ' τὰ ψηλά κάγκελα τοῦ κήπου, ἀφίροντας ἓνα συνεφάκι καπνοῦ ἐπὶ τοιγὰρο νάνεβαλινῆ ἀλαφροῦ στὸν ἤσυχον ἀέρα. Ἡ Παυλίνα ἔκανε χάξι τὸ μικρὸ συνεφάκι πού ἀνέβαινε ἀπάνω ἀπ' τὴν περαστικὴ σκιά κι' ὕστερ' αὐτοῦ ἐσθνε και σκορποῦσε σὰ νὰ μὴν εἴτανε. Ίσως νὰ τὸν ἀγάπησε και γι' αὐτό. Ποιὸς ξέρει!

Ἡ Παυλίνα εἶχε μιὰ μεγάλη κούκλα, πού, λίγα χρόνια πρὶν, εἴτανε ἴσα μὲ τὸ μπόι τῆς. Σιγὰ σιγὰ τὴν ξεπέρασε και σὰν ἔγινε δύο φορές σὰν τὴν κούκλα τῆς, τὰ μάτια τῆς ἄρχισαν νὰ γυαλίζουν περισσότερο ἀπ' τὰ γυάλινα μάτια τῆς κούκλας και τὸ μικρὸ τῆς στῆθος νὰ παίρνη μιὰν ἄμορφη στρουγγυλάδα, πού δὲν τὴν εἶχεν ἡ κούκλα τῆς. Τότε βαρέθηκε τὴ μικρὴ κερένια φιλενάδα τῆς και τὴν ἔφρισε παραπονεμένη σὲ μιὰ παλιὰ πολυθρόνα. Ἐνα βράδου ὕστερ' ἀπὸ μιὰ ψιλὴ βροχούλα, πού τὸ χῶμα κι' οἱ θυμωνιές, σκορπίζανε μιὰ δυνατὴ μυρωδιὰ, ἡ Παυλίνα ἔνοιωσε τὴν καρδιὰ τῆς νὰ χτυπᾷ μέσα στὸ στῆθος τῆς. Τῆς ὀάνηκε παράξενο και πῆγε στὴ λησμονημένη κούκλα τῆς νὰ ἰδῆ ἂν χτυποῦσε κι' ἡ δικὴ τῆς ἡ καρδιά. Τὸ ἴσιο και στρωτὸ, τὸ κερένιο στῆθος τῆς φιλενάδας τῆς, εἴτανε ἀσάλευτο σὰν πάντα. Ἡ Παυλίνα τράβηξε μιὰ χρυσὴ καρφίτσα ἀπ' τὰ μαλλιά τῆς και τρύπησε ἄπονα τὸ στῆθος τῆς κούκλας, γιὰ νὰ ἰδῆ ἂν εἶχε καρδιὰ μέσα τῆς. Δὲ βγῆκε σταλαγματιὰ αἷμα. Ἡ καμμένη ἡ κούκλα δὲν εἶχε καρδιὰ. Τὴν ἔφρισε τότε στὴ γωνιά τῆς και τὴν ζαναξίχασε. Δὲν ἔπαιξε πιά μαζί τῆς και τὴν ὥρα τοῦ δειλινοῦ κατέβαινε κάτω στὸ περιβόλι και ξαπλωνότανε σ' ἓνα ψάθινο καναπέ, κοιτάζοντας τὴ θάλασσα και περιμένοντας νὰ περάσῃ ἡ σκιά μὲ τὸ μικρὸ συνεφάκι τοῦ τοιγάρου. Καὶ καθὼς δὲν εἶχε τί νὰ κἀνῃ και βαρυσότανε ξαπλωμένη ἀπάνω στὸν ψάθινο καναπέ, ἴσως νὰ τὸν ἀγάπησε και γι' αὐτὸ τὸν Παῦλο. Ποιὸς τὰ ξέρει αὐτὰ τὰ πράματα!

Και τὸν ἀγάπησε μὲ τὰ καλά τῆς. Κι' ὁ Παῦλος τὴν ἀγάπησε κι' ἐκεῖνος γιατί εἴτανε ξανθὴ και λυγρὴ και μιλοῦσε γλυκὰ και χαϊδεμένα και τὰ μάτια τῆς λάμπανε, σὰν ἀστεράκια στὸ ἀπόβροχο, και τὸ στῆθος τῆς σάλευε σὰν κυματάκι, τὴν ἀγάπησε ἀκόμα γιὰ τόσα ἄλλα πράματα πού κανένας δὲν τὰ ξέρει. Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν και μόνοι τους, ἀγαπηθήκανε ὁ Παῦλος κι' ἡ Παυλίνα και γινῆκανε ταῖρι. Οἱ καρδιές τους χτυποῦσαν τώρα πολὺ κοντὰ ἢ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη και κυτᾶζανε κι' οἱ δύο μὲ γέλια και πειράγματα τὴν κερένια κούκλα, πού εἶχε τόσα κάλλη ἢ καμμένη και μόνο καρδιὰ δὲν εἶχε.

Ὁ Παῦλος ἔδωκεν ὅ,τι εἶχε στὴν Παυλίνα κι' ἐκείνη καθεμέρα τοῦ ζητοῦσε ἓνα καινούργιο χάρισμα.

— Δώσε μου τὰ μάτια σου, Παῦλο. Νὰ εἶνε δικὰ μου και μόνο δικὰ μου και νὰ μὴ βλέπουνε τίποτε ἄλλο στὸν κόσμον ἀπὸ μένα.

— Χάρισμά σου! τῆς εἶπε ὁ Παῦλος.

Κι' ἀπ' τὴ στιγμὴν ἐκείνη δὲν εἶδε τίποτε ἄλλο στὸν κόσμον ἀπ' τὴ Παυλίνα, οὔτε τὸν οὐρανὸ, οὔτε τὴ θάλασσα, οὔτε τ' ἄστρα, οὔτε τὰ λουλούδια, γιατί ὅλα τὰ ζήλευε ἡ Παυλίνα.

Ἐν' ἄλλο πρωτὶ, γέροντας στὴν ἀγκαλιὰ του, τοῦ εἶπε πάλι.

— Δός μου τὸ νοῦ σου και τὰ συλλογικά σου, Παῦλο. Νὰ τᾶχω δικὰ μου και μόνο δικὰ μου.

Κι' ἀπ' τὴ στιγμὴν ἐκείνη ὁ Παῦλος δὲ συλλογίστηκε τίποτε ἄλλο στὸν κόσμον, οὔτε στὸν ὕπνο του ἀκόμα, οὔτε στ' ὄνειρό του, γιατί ὅλα τὰ ζήλευε ἡ Παυλίνα, ἀκόμα και τὰ ὄνειρά του.

Κ' ἐκείνη δὲν εἴτανε ἀκόμα εὐχαριστημένη ἀπ' τὰ χάρισμά του και κάθε πρωτὶ τοῦ ζητοῦσε καινούργιο χάρισμα και κάθε βράδου καινούργιο.

— Παῦλο, τοῦ εἶπε πάλι, μιὰ νύχτα, τὴν ὥρα πού ἔβγαινε τὸ φεγγάρι ἀπ' τὸ βουνό, δώσε μου τὴν καρδιὰ σου, ὅλη σου τὴν καρδιὰ, νὰ τὴν ἔχω μοναχὴ μου και κανένας ἄλλος στὸν κόσμον.

Ὁ Παῦλος τὴν κύταξε γλυκὰ.

— Ἡ καρδιὰ μου, Παυλίνα, εἴτανε τὸ πρώτο χάρισμα πού σοῦκανα. Και πάλι μοῦ τὴ ζητᾶς;

Ἡ Παυλίνα τὸν κύταξε στὰ μάτια και τοῦ εἶπε.

— Ὁρκίσου μου πὼς εἶναι δικὴ μου.

Ὁ Παῦλος τῆς ὀρκίστηκε. Μὰ πάλι δὲν ἔμεινε εὐχαριστημένη, γιατί ἤθελε νὰ τοῦ βγάλῃ τὴν καρδιὰ του ἀπ' τὰ στήθη του και νὰ τὴν πᾶρῃ στὰ χέρια τῆς, νὰ τὴν κάμῃ παιχνίδι.

Ἀφοῦ τῆς ἔδωκε ὅ,τι εἶχε ὁ Παῦλος, τὰ μάτια του, τὸ νοῦ του και τὴν καρδιὰ του, τὴν ξανακώτῃσε πάλι.

— Τί ἄλλο θέλεις ἀπὸ μένα, ἀγάπη μου;

Κ' ἐκείνη τοῦ εἶπε:

— Θέλω τὴ ζωὴ σου. Νὰ τὴν ἔχω στὰ χέρια μου και νὰ τὴν κυβερνῶ.

Κι' ὁ Παῦλος τῆς εἶπε.

— Χάρισμά σου. Κι' ὅταν τὴν βαρεθῆς, βγάλε τὴ χρυσὴ καρφίτσα ἀπ' τὰ μαλλιά σου, τρύπησέ μου τὴν καρδιὰ και πάρε τὴ ζωὴ μου, νὰ μὴν τὴ χάρῃ ἄλλος στὸν κόσμον.

Ἡ Παυλίνα γέλασε ἀπὸ χαρὰ γιὰ τὸ νέο του χάρισμα και τὸν φίλησε στὰ μάτια. Ἐπειτα σήκωσε τὸ μικρὸ τῆς χεράκι στὰ μαλλιά τῆς και δοκίμασε κρυφὰ μὲ τὸ δάχτυλο τῆς τὴ μύτη τῆς χρυσῆς καρφίτσας, γιὰ νὰ ἰδῆ ἂν τρυπᾷ καλά. Μιὰ σταλαγματιὰ αἷμα ἔσταξε ἀπ' τὸ λευκὸ τῆς δάχτυλο. Μ' ἓνα γλυκὸ πόνος σκούπισε κρυφὰ τὸ δάχτυλο στὰ μαλλιά τῆς.

Ἔτσι ζούσανε κάμποσο καιρὸ εὐτυχισμένοι ὁ Παῦλος κι' ἡ Παυλίνα. Ἄξαφνα ἡ Παυλίνα ἀφοῦ εἶχε πάρε τὸ νοῦ, τὴν καρδιὰ και τὴ ζωὴ τοῦ Παύλου, ὅλα δικὰ τῆς, ἔφρισε νὰ θλιβεται και νὰ παραπονεῖται. Εἶχε γυρίσει πάλι τὸ καλοκαίρι, οἱ ἀστροφεγγιὲς σκορποῦσανε τὰ μάγια τους στὴν ἀκρογιαλὶα, τὸ χῶμα κι' οἱ θυμωνιές ὕστερ' ἀπ' τὴς ψιλὲς βροχούλες σκορποῦσανε μεθυστικὲς μυρωδιές στὸν κάμπο, και τὰ φύκια στὴν ἀκρογιαλὶα βαλσαμώνανε τὸν ἀέρα μὲ τὴν ἀλμύρα τους. Ὁ Παῦλος γύρισε και εἶπε τῆς Παυλίνας.

— Γιατί εἶσαι παραπονεμένη, ἀγάπη μου; Τί θέλεις ἀκόμα νὰ σοῦ χάρισω; Ὅ,τι εἶχα σοῦ τὸ δώκα.

Ἡ Παυλίνα, σήκωσε τὰ μάτια τῆς, δακρυομένη, και τὸν κύταξε γλυκὰ.

— Θέλω ἓνα διαμάντι πιὸ μεγάλο ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο διαμάντι πού φορεῖ στὸ διάδημα τῆς ἡ βασίλισσα.

Ὁ Παῦλος ἀναστενάξε. Ὁμοῖο διαμάντι δὲ βρισκότανε σ' ὅλο τὸν κόσμον.

— Πές μου, ἀγάπη μου, πού βρισκεται, νὰ σκίσω βουνὰ και θλασσές νὰ πᾶω νὰ σ' τὸ φέρω.

Ἡ Παυλίνα τὸν κύταξε πιὸ γλυκὰ ἀκόμα.

— Ἄν μ' ἀγαπᾶς θὰ πᾶς νὰ μοῦ τὸ βρῆς.

Και φιληθήκανε στὸ στόμα.

Μῆνες περάσανε. Ὁ Παῦλος ἔφυγε μακριὰ νὰ πᾶρῃ νὰ βρῆ τὸ μεγάλο διαμάντι. Μακριὰ, στους ἄρταστους, ἀγριούς τόπους, ἐκεῖ πού στὰ βᾶθρα τῆς γῆς, βρισκονται τὰ πλούσια πετράδια. Κ' ἡ Παυλίνα, ξαπλωμένη σὰν και πρῶτα στὸν ψάθινο καναπέ τοῦ περιβολιοῦ, περιμένει κι' ὅλο περιμένει τὸ μεγάλο διαμάντι, πιὸ μεγάλο ἀπ' τὸ μεγαλύτερο πετράδι πού στόλιζε τὸ διάδημα τῆς βασίλισσας. Καὶ στὴ μοναξιά τῆς, ὅλο λογαριάζε πὼς θὰ λαμποκοπᾷ στὰ χρυσὰ τῆς μαλλιά, ὁ μικρὸς ἠλιος, κορώνη τῆς ὀμορφῆς τῆς. Τίποτε ἄλλο δὲ λογαριάζε. Ἡ καρδιὰ τοῦ Παύλου και τὰ συλλογικά του εἴτανε δικὰ τῆς και τὰ κρατοῦσε στὰ χέρια τῆς. Ἐνα περιμένει μόνο, τὸ διαμάντι.

Μῆνες ἔρθανε ἀπάνω στους μῆνες κι' ὁ Παῦλος

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Ἡ Ἄννα δὲν κατάλαβε διόλου. Κατάλαβε δηλαδή πὼς ἀλήθεια και θὰ δυναμώσῃ στὴν Κερμαρία ἢ Κατινούλα. Ἡ δὲν τολμοῦσε νὰ κατάλαβῃ. Μὰ ἡ Κατινούλα κατάλαβε. Νὰ κι' ἡ καταδικη τῆς! Δὲν ἄκουγε, δὲν ἄκουγε ὁ γιατρός τί ἔλεγε ἡ βροχούλα! Πῆρε ἀμάξι, νὰ πᾶρῃ σπίτι. Ἀμάξι ἀνοιχτό κλειστὰ τὸ καλοκαίρι δὲν ἔχει. Τὰ μάτια τῆς κλαμένα. Ἐμοιάζε σὰ λωλὴ και τὸ ἔξερε. Γύρθε νὰ κρύψῃ τὸ πρόσωπό τῆς, νὰ μὴν τὴ βλέπουνε και ντροπέτανε. Ἀνάσανε λιγάκι, σὰν ἔφτασε. Καὶ σὰν ἔφτασε ἴσια ἴσια σὲ τέτοια χάλια, σὰν μπῆκε στὸ ἐργαστήρι, χρειάστηκε ἀκόμα νὰ βοηθήσῃ τὸν κ. Ἄντρεα!

Ὁ κ. Ἄντρεας ὑποψιά δὲν εἶχε γιὰ τίποτα, και μάλιστα διασκορπίστηκε καθὲ φροντίδα του, ἀφοῦ μίλησε μὲ τὴν Ἄννα. Οἱ γιατροὶ ἀναγκάζονται κιό-

λας νὰ σοῦ τὰ λένε πάντα κάπως σκοῦρα, σὰν τοὺς χρησμούς τοῦ παλιοῦ καιροῦ, πού κι' ἔτσι ἔβγαινε τὸ νόημα τους, μὰ πού ἔβγαινε κι' ἀλλιῶς. Δὲν πρόσεξε ἡ Ἄννα στὰ στερεὰ λόγια τοῦ κ. Λανέζου, πὼς ἡ Κατινούλα δηλαδή ἔπρεπε πρῶτα νὰ δυναμώσῃ δὲν πρόσεξε μῆτε σ' ἓνα ὄμως πού ὁ παρισινὸς μας Ἀσκληπιὸς τόφερε μὲ πολὴ τρόπο. Τὸ μεγαλύτερο κακό εἴτανε, πού μῆτε ὁ Ἄντρεας μῆτε ἡ Ἄννα δὲ νοιώθανε οὔτε ἀπὸ στοιχειώδη γιαιτρική, γιατί θάπορουνε πὼς, ἐνῶ πνευμονοφριὰ διαγνωστικέψε κι' ὁ ἴδιος κ. Λανέζος, δὲν τὸ στοχάστηκε κἀνε νὰ δώσῃ ὀδηγίες ἰδιαίτερες και λιανιστές γιὰ τῆς ἀββώσσης τῆ θροφῆ, παρὰ τῆς ἀποκρίθηκε κιόλας, ὅταν τονε ρώτησε, πὼς δὲ σημαίνει, ἂν και σημαίνει φοβερά. Ἐἴτε λοιπὸν ὁ κ. Λανέζος δὲν ἔξερε, εἴτε ὁ κ. Λανέζος δὲν ἔκρινε τόσο ἀχαμνὴ, τόσο βαρεῖα τὴν ἀββώσσια, εἴτε ἂν ἔξερε κι' ἂν ἔκρινε, προτιμοῦσε νὰ σταθρῶσῃ τὰ χέρια, λογαριάζοντας πὼς δὲ φελαφ, ἢ πὼς δὲν παίρνει τὴν ἐφτύνη.

Ὁ Ἄντρεας κι' ἡ ἀδερφή του εἶδανε τὰ πράματα μ' ἄλλο μάτι. Κίντυνος, στοχαστήκανε, δὲν ὑπάρχει, μιὰ και μπορεῖ τρεῖς μῆνες ἀλάκαιρους νὰ προσμένῃ. Ἀπαραίτητο και νὰ δυναμώσῃ. Ἐνοοῖται! Γιὰ τὸ καλὸ τῆς. Γιὰ νάντίξῃ πιὸ σίγουρα.

* Ἡ ἀρχὴ του στὸ 228 φύλλο.

δέν εφάνηκε. Πέρασε τὸ καλοκαίρι, ἦρθε κι' ὁ χειμῶνας καὶ τίποτε. Ἡ Παυλίνα ἔσκαζε ἀπὸ μέσα της.

— Τί ἀγάπη εἶνε αὕτη! ἔλεγε μέσα της. Ἐνα χέρισμα τοῦ ζήτησα καὶ δέν μπόρεσε νὰ μοῦ τὸ φέρη.

Καὶ σιγὰ σιγὰ τὸν ξέχασε τὸν Παῦλο κ' ἡ ἀγάπη της σβύστηκε ὀλότελα. Γιατί ὁ Παῦλος δέν ἐστάθηκε ἕξις νὰ τῆς φέρη τὸ χέρισμα ποῦ τοῦ ζήτησε. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ἔδωκε τὴν καρδιά της σ' ἕναν ἄλλον, τοῦδωκε τὴν ἀγάπη της, τὸ φῶς της, τὰ συλλογικά της. τοῦ χάρισε τὸ μορφο κορμί της, ἔτσι εἶχε τοῦ τὰ χάρισε. Γιατί τὸν ἀγάπησε κι' αὕτη δέν ἤξερε. Ἴσως γιατί ὁ χειμωνιάτικος ἥλιος ξυπνοῦσε μὲς στὴν καρδιά της μιά παλιά, παγωμένη ἀγάπη. Ἴσως γιατί τὴν μεθοῦσαν μὲ τὴ βαρεία τους μυρωδιὰ οἱ μικροὶ, γαλλῆσιοι μενεζέδες τοῦ περιβολοῦ. Ἴσως γιατί μὲς στὴ φωτιά τῆς γωνιάς τριζοβολοῦσαν παραξένα τὰ ξύλα, μὲ μικρὲς, μουσικὲς φωνές. Ἴσως γιατί εἶτανε συννεφιασμένος ὁ οὐρανὸς κ' οἱ νύχτες ἀτέλειωτες. Ποιὸς τὰ ξέρει αὐτὰ τὰ πράματα! Οὔτε ἡ ἴδια δέν ἤξερε γιατί τὸν ἀγάπησε.

Καθε δειλινὸ, ἡ Παυλίνα μὲ τὴν καινούργια της ἀγάπη, πηγαίνανε μακριὰ τὸ γιὰλὸ-γιὰλὸ, μαζεύον-τας ἀγριοβιολέττες καὶ κυκλάμινα μέσα στὶς χαραμάδες τῶν βραχῶν, πότε ἀγκαλιασμένοι μέσα στὶς σπηλιές, πότε χεροπιαστοὶ στὴν ἀμμουδιά. Τὸ κῦμα ἔσπαζε στὰ πόδια τους κι' ἡ Παυλίνα, κυτᾶζον-τας τὸ κῦμα, ἔλεγε παραπονετικὰ μέσα της.

— Ἀλλοίμονο! κανένα κῦμα δὲ μούφερε τὸ με-γζλο διαμάντι...

Ἐνα δειλινὸ, ποῦ ὁ χειμωνιάτικος ἥλιος, ἔκαι-γε σὰ νὰ εἶτανε καλοκαίρι κ' οἱ αὐρὲς τῆς θάλασ-σας σκορπούσανε ἀνοιξιὰτικὲς μυρωδιές, ἡ Παυλίνα μὲ τὸν καινούργιο της ἀγαπήτικὸ, γυρίζανε σὰν πᾶν-τα φορτωμένοι κυκλαμινὰ καὶ ἀγριοβιολέττες, ἀπ' τὸ μακρυνὸ τους περίπατο. Σὰ φτάσανε στὴν πόρ-τα τοῦ περιβολοῦ, ἕνας ἄνθρωπος ἠλικιακένος, μὲ παλιά, μπαλωμένα ρούχα, μὲ τὸ περπάτημα τὸ ἀρ-γὸ καὶ βαρὺ τῶν γεμιτζήδων, ζύγωσε διακριτικὰ τὴν Παυλίνα, ἔβγαλε τὸν σκοῦρο του καὶ τὴν ἀρώ-τησε σιγαλὰ, ἂν εἶνε αὕτη ἡ γυνίκα τοῦ δυστυχι-σμένου τοῦ Παύλου.

Ἡ Παυλίνα τὸν ἀποπήρε.

— Τί θέλεις ἀπὸ μένα; τοῦ εἶπε. Ἄν ἦρθες νὰ μοῦ πῆς πὼς πέθανε καὶ μούφερες τίς παραγγελιές του, πᾶρ'τες πίσω καὶ πῆγαινε στὸ καλὸ Γιατί αὐ-τὸς στάθηκε σκληρὸς μαζί μου καὶ δὲ μούκανε τὸ χατήρι ποῦ τοῦ ζήτησα.

Ὁ ξένος πέτριωσε ἀπάνω στὰ πόδια του θυμή-θηκε τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυνε πεθίνοντας τὸν ξένον τόπο τ' ἄμορφο παλικαρι, θυμήθηκε τὰ γλυκόλογα ποῦ τοῦδωκε νὰ φέρη στὴν καλή του καὶ χάρισε ἄλλη μιά φορά ἡ καρδιά του.

— Ἀλλοίμονο, κοπέλλα μου, τῆς εἶπε. Αὐτὸς δέν εἶναι πιά στὸν ἀπάνω κόσμο. Μέσχα στὰ σπλάχνα

τῆς γῆς, μέσα στοὺς ἀγριούς τοὺς τόπους, ἔφαγε τὰ νιάτα του, γυρεύοντας τὴν τύχη του. Δέν τὸν βοή-θησε ὁ Θεός. Βγήκε χλωμὸς, μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στό-μα ἀπ' τὰ σκοτεινὰ λαγούμια τῆς γῆς, γιὰ νὰ ξα-ναμπῆ πάλι γιὰ πάντα.

Καὶ τὰ ματῖα τοῦ ξένου τρέχανε δάκρυα.

— Ἄν ἦρθες νὰ κλάψης ἐδῶ, τὸν ἀποπήρε πάλι ἡ Παυλίνα, δὲ διάλεξες καλὰ. Τράβα τὸ δρόμο σου καὶ κλαίγε μοναχὸς σου...

— Ἀκουσέ με, καλή μου κοπέλλα, ξαναεἶπε ὁ ξένος. Δυὸ λόγια ἔχω ἀκόμα νὰ σοῦ πῶ. Μέσα στὴν καλύβα, ποῦ ξεψύχησε δίπλα μου, ὁ ἄμοιρος, μού-δωκε τὰ στερνά του χαιρετίσματα, δρῖζοντάς με νὰ τὰ φέρω στὴν καλή του. Καὶ μούδωκε κι' ἕνα φυ-λαχτὸ, ποῦ τὸ εἶχε κρεμασμένο στὸ λαιμὸ του. Πά-ρε τὰ χαιρετίσματα, κρέμασε τὸ φυλαχτὸ στὸ λαι-μὸ σου, συχώρα τον καὶ συμπάθησέ με.

Ὁ ξένος ἔδωκε τὸ φυλαχτὸ, ἕνα μικρὸ μεταξω-τὸ χαιμαλί, καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του μὲ σκυμένο κεφάλι. Ἡ Παυλίνα τὸ πῆρε στὰ μικρὰ, παχουλά της χεράκια κ' ἔτρεξε βιαστικὰ στὸν ἀγαπημένο της, παίζοντας μὲ τὸ μικρὸ θυμητικὸ.

Καθίσανε στὸν ψάθινο καναπέ, κάτω ἀπ' τὴν ἀνθισμένη γαζία, σφίγγοντας ὁ ἕνας τὰ χέρια τοῦ ἄλλου.

Ὅταν ἐνύχτωσε καὶ πῆγε νὰ κοιμηθῆ ἡ Παυλί-να, πέταξε ἀπάνω στὸ τραπέζι τὸ μικρὸ χαιμαλί.

— Τί τοῦ ἦρθε, εἶπε μέσα της, νὰ μοῦ στείλῃ αὐτὸ τὸ πρακτάκι. Ἐτσι πάντα στάθηκε ἀνόητος!

*

Ἐπειτα τὸ πῆρε στὰ χέρια της καὶ τὸ κύταξε μὲ περιέργεια. Τὸ μετάξι του εἶτανε ξεθωριασμένο ἀπ' τὴ πολυκαιρία καὶ βρώμικο. Τῆς ἦρθε μιά στιγ-μὴ νὰ τὸ πετάξῃ ἀπ' τὸ παράθυρο. Μὰ καθὼς τῶ-παιζε στὰ δάχτυλά της, ἐνοιωσε κάποια σκληρόαδα μέσα του. «Τί νῆχ, τάχα μέσα τὸ φτωχὸ καὶ βρώ-μικο χαιμαλί;» Ἐύλωσε ξένοιαστα τίς χονδρές του ραφές καὶ παραμέρισε τὸ βρώμικο μπαμπάκι. Ἐκεῖ ποῦ τὴ παραμέριζε, ἔβγαλε μιά φωνὴ τρομαράς. Τί εἶτανε αὐτὸ! Ἐνα ἄστρο ἐλαμψε στὸ σκοτάδι τῆς κάμαρας. Τὰ δάχτυλά της τρέμανε. Μιά μεγάλη διαμαντόπετρα, ἀστραφτερὴ σὰν τὸν ἀποσπερίτη, μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο διαμάντι, ποῦ στο-λίξει τὸ διάδημα τῆς βασίλισσας, φανερώθηκε μπρο-στά της. Ἐμεινε ὦρα πολλὴ σὰ σαστισμένη, παί-ζοντας στὰ λευκὰ, παχουλά της δάχτυλα τὸν ἄμορ-φο θησαυρὸ. Δάκρυα χαρᾶς τρέχανε ἀπ' τὰ ματῖα της.

— Ὁ καημένος ὁ Παῦλος, εἶπε μέσα της. Δέν μὲ ξέχασε...

Μὰ ἡ λάμψη τοῦ διαμαντιοῦ σκόρπισε ὅλους τοὺς μύρους στοχασμοὺς ἀπ' τὸ μικρὸ της κεφαλάκι. Σηκώθηκε περήφανη, ἀνάψε τ' ἀσημένια καν-τιλλέρια μπροστὰ στὸν κρυταλλένιο καθρέφτη, ἔ-βχλε τὸ περήφανο διαμάντι ἀνάμεσα στὰ ξανθὰ της

μαλλιά καὶ στάθηκε σὰ βασίλισσα ἀνάμεσα στ' ἀση-μένα πολύφωτα. Ὅρα πολλὴ ἔμεινε σὰν ἄγαλμα, καμαρώνοντας τὸ ἀσύγκριτο εἶδωλο μέσα στὸ ἀστρα-φτερὸ κρύσταλλο. Ὑστερα ἕνα χαμόγελο ἀνθισε στὰ χεῖλια της.

— Τόσον ὠραία, θὰ τρελλαθῆ ὅταν ἰδῆ αὔριο ὁ βασιλεὺς τὴ βασίλισσά του...

Ἄνοιξε ἕνα ἀσημόχρυσο κουτί κ' ἐκυρψε μέσα τὸ πολυτίμο πετράδι. Καὶ μ' ἕνα χροῦμένο τραγου-δάκι ἄρχισε νὰ βγάξῃ τὰ πλούσια φορέματα, νοιώ-θοντας τὰ βλέφαρα της νὰ βραίνουν ἀπὸ μιά γλυ-κύτατη νύστα.

*

Κοντὰ στὸ κρεβάτι, ἀπάνω σὲ μιά πολυθρόνα, εἶ-τανε πεταμένη ἡ μεγάλη κερένια κούκλα. Τὸ μάτι τῆς Παυλίνας ἔπεσε ἔθελα ἀπάνω στὸ λησμονημένο παιχνίδι. Τῆς φάνηκε πὼς τὸ στήθος τῆς κούκλας σάλευε ἀπαλὰ καὶ ρυθμικά, σὰ ν' ἀνάσαινε. Τί τρέλ-λα! Πῆγε κοντὰ της κ' ἐσκυψε τὸ μικρὸ της αὐτὶ ἀπάνω στὸ κερένιο στήθος. Κῆτι τι χτυποῦσε μέσα, σὰν καρδιά. Γέλασε μὲ τὴν τρελλὴ φαντασία της καὶ, τραβώντας τὴ χρυσὴ καρτίτσα ἀπ' τὰ μαλλιά της, τρύπησε τὸ κερένιο στήθος ἀπάνω στὸ μέρος τῆς καρ-διάς. Μιά σταλαγματιὰ αἵμα πῆδησε ἀπ' τὸ λευκὸ ἀγκύλωμα. Ἡ Παυλίνα ἔβγαλε ἕνα γέλιο τρομαγμέ-νο καὶ τραβήχθηκε μακριὰ.

— Τί τρέλλα! εἶπε. Ὀνειρεύομαι ξυπνημένη.

Ἐπεσε μ' ἕνα ἄμορφο κίνημα στὸ λευκὸ της κρε-βάτι κι' ἀποκοιμήθηκε γλυκά. Τὰ ματῖα τῆς κερέ-νιας κούκλας μένανε ἀνοιχτὰ μὲς στὸ σκοτάδι καὶ ὕγρα, σὰ δακρυσμένα.

ΠΑΥΛΟΣ NIPBANAS

ΒΛΑΧΙΚΟ ΔΑΓΓΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τοῦ Σ. Η. Θαλασσινοῦ

Πουλάκια διὸ πετάξανε στὸν ἦλιο ποῦ θὰ δώσει: τὸνα εἶναι ὁ ἔρωτας ποῦ ἔχω γὰ γὰ σένα καὶ λιὸ καλὰ νὰ πῆγαινε στὴν ἄπεινη καρδιά σου.

Διὸ κοπελιές πηγαίνανε στὸν κᾶμπο νὰ θερίσουν: ἡ μιά δική μου εἶναι, καὶ ἔβκανε καλύτερα νὰρχότανε σέμένα.

Διὸ λαμπερὰ ἀστέρια ποῦ πάντα μοῦ θυμίζουνε τὴ λύπη μου τὴν ἀήταστη ποῦ τελωμὸ δέν ἔχει καλύτερα θὰ κάνανε νὰ μὴ τινὲ θυμίζου.

Παιδάκια διὸ πεθάνανε στὸ καλυδόσπιτό τους: κ' εἶναι τὸ ἕνα ἀπ' ἡδέτὰ ἡ ἄμορφη καρδιά μου ποῦ παῖει στὸ μνημόβρι.

Ἄχ, ἔβκανε καλύτερα νὰ ἐπαιρνε κέμένα.

Μετᾶφρ. Ν. Δ. ΖΑΧΑΡΙΑ

μικρῆς, θὰ κοιτάξῃ τὰ πράματά της καὶ θὰ μπιμπι-λίξῃ ὅσο τῆς στρέγει.

Ἐκεῖ πῆγαινε ὁ νους τους. Φιλοτιμηθήκανε νὰ τῆς τᾶναγγεῖλουνε κι' ἀπὸ τώρα, νὰ τὴν προετοιμά-σουνε, γιατί τὸ ξέρανε πὼς ἀπάνω στὴ δουλειὰ δὲ χωράτεθε καὶ δέν τῆς ἄρεγε νὰ χασουερᾶ. Συγκι-νήθηκε ἡ Κατινούλα, σὰν τᾶκουσε ἀπὸ τὴν Ἄννα. Ὁ κ. Ἀντρέας ἀνέθηκε κιόλας—γιὰ φαντάσου!— ὡς τὴν κάμερή της νὰ τῆς ξηγήσῃ τὰ καθέκαστα. Τὸν εἶδε τόσο χαρούμενο, τόσο πρόθυμο, τόσο ἤσυχο, ποῦ τὸ καημένο τὸ κορίτσι ξέχασε πιά τὸν καημὸ της τὴν ψεινὸ, ὕστερις ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ κ. Λα-νέζου. Μπορεῖ πάλι καὶ νὰ γελάστηκε, εἶπε μὲ τὸ νοῦ της. Εἶδεμὴ, δὲ θῆτανε τόσο ξέθαβρος ὁ νύχιος. Κι' ἀλήθεια ὁ κ. Ἀντρέας, ἐνῶ τᾶλεγε τῆς Κατι-νούλας, ἀντὶς κάπως νὰ συγιστῇ ποῦ τὴν ἔβλεπε κρεββατωμένη, ἄλλο φόβο δέν εἶχε—ἀλλόκοτος φό-βος, μὰ τὸ ναί!— παρὰ μήπως θελήσῃ μὲ κάθε τρόπο ἡ Κατινούλα νὰ φύγῃ μαζί τους μεθᾶβριο πα-ρασκευῆ, ὀχτώ τοῦ Ἄλωνάρη, καὶ τότες ἀλλοίμονο, ἐπειδὴ, ἄμα φτάσουνε πρῶτ' πρῶτ' τὸ σάββατο στὸ ξοχικό, θὰνταρεφτῇ νὰ τὰ βάλῃ ὅλα σὲ τάξη, νὰ-δειασῇ ὅλα τὰ σεντούκια καὶ νὰ τὰ γεμίσῃ ὅλα τὰ ντουλάπια, νὰ σερβίρῃ κιόλας τὴν ἴδια μέρα στὸ

τραπέζι, χωρὶς νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ τὴ βσταῆξῃ, γιατί συνήθιζε καὶ δέν ἔκουγε λόγο, σὰν τὴ μωδι-ζανε στὰ τέτοια. Τὴ νόμιζε γιὰτρεμένη πιά καὶ τέ-λειωσε— ἀνήμπορη μόν' ἔτσι, προσωρινά.

Καὶ τόντις τὸ καημένο τὸ κορίτσι λαχταροῦσε νὰ φύγῃ μαζί μὲ τὸν Κύριο καὶ μὲ τὴ Μοιρίτα, νὰ μὴ χωριστῇ τὸν ἄγγελό της. Ἐτρεμε ἴσως μέσα της γλυκὰ μιά κρύφια ἐλπίδα πὼς στὴν πατρίδα της θὰνάσῃ μὲ τῆς θάλασσας τὸν αἶρα, πὼς ἐκεῖ κά-τω, στὴν Κερμαρία, μπορεῖ ἄξαρχν καὶ κάτι νὰ γί-νη, ἐκεῖ κάτω μπορεῖ νὰ γίνη κάτι ἀπροσμῶντο, κάτι καινούριο, ἐκεῖ στὸ ποθητὸ της τὸ Χαμανο-κόφι, ὅπου τὴν κόνεψε ἡ Ὀλία τὴν ὕρφανά, ὅπου ζοῦσε πάντα της ἡ Κυρία, ἐκεῖ κάτω μπορεῖ νὰ δῆ καὶ θάμα. Δέν ἤξερε ἀκόμα ἡ Κατινούλα τί πίκρες ἔπρεπε νὰ καταπιῇ σὰν ποτῆρι γεμάτο φαρμάκια ἡ ζωὴ της κ' ἕνα ἕνα ἔμελλε νὰ τὰ δοκιμάσῃ, νὰ ποτίσῃ τὴν καρδιά της μ' ἀφτά. Ἴσως καὶ νὰ τὴ σκότωνε τὸ στερνὸ. Τὴν πέμτη τὰπόγεμα καὶ πᾶλε τὴν παρασκευῆ, πῆγε ἀπὸ καλοσύνη—ἀμέ, ἀπὸ τί ἄλλο;—στὴν κάμερή της ὁ κ. Ἀντρέας νὰ τὴν πείσῃ πὼς νὰ μὴν ἔρθῃ, πὼς φρόνιμο δέν εἶναι, πὼς θὰ μείνῃ δὲ κ' ἡ Ἄννα στὸ Παρίσι, πὼς τὴν ἔχει ἀνάγκη, πὼς ἀνάγκη τὴν ἔχει κι' ὁ γιὸς του, ὁ Πά-

βλος, ὁ καμαρωμένος της ὁ ναφτικός, ποῦ γλήγορα ἔρχεται σκόλη, πὼς ὅλοι τους πιά μαζί θὰ κατε-βῶνε, τάχα γιὰ νὰ χαοῖ ποῦ τοὺς εἶναι ἡχρήσιμη καὶ σπῖτι. Τὸ ὕφος του, ὕφος ἀθρώπου καλοῦ καὶ σωστοῦ, ποῦ σοῦ μιλεῖ, ἐπειδὴ χρεὸς του νὰ σοῦ μι-λήσῃ καὶ μιλοῦσε τόντις δίχως τὴν παραμικρὴ τὴν ἀνυσυχία. Σίγουρα τὰ πράματα, ὅπως τῆς τὰ λέει. Τῆς ἐσφίξε καὶ τὸ χέρι, προτοῦ κατεβῆ. Τιμὴ με-γάλη! Τί καταδεχτικός ποῦ εἶτανε ὁ Κύριος! Καὶ τί δέν παραδέχεται ἡ Κατινούλα, ὅταν τῆς τὰ πῆς ἔτσι; Χαμογέλασε ἀπαλὰ, τὸν ἐφαριστήσε. Ὅταν ἄκουσε στὸν ἄμο τῆς ἄλλέας τὰ πόδια τῆς Μοιρί-τας, τὰ πόδια τοῦ κ. Ἀντρέα ποῦ φέβγαινε κ' οἱ δυὸ, ἔσπασε στὰ κλάματα. Ἀρχες θὰ τοὺς ξαναδῆ καὶ ποτέ της;

Ὁ κ. Ἀντρέας, μ' ὄλη του τὴν ἀπόφαση καὶ τὴ γεωμετρία, πολὺ χαρούμενος δέν ἐφυγε κίνη τὴ χρο-νιά. Μάλιστα σὰ λιγάκι δυσαρεστημένος. Καὶ νομιζῶ ἀπὸ ἐγωῖσμό, Κάθε καλοκαίρι, προτοῦ μισέψῃ γιὰ τρεῖς μῆνες, συνήθιζε κ' ἔβαζε σὲ μιά βαλίτσα, βαλί-τσα δική τους, ἀγορασμένη τότες, στῆς μακαρίτισ-σας τὸν καιρὸ, ἕνα σωρὸ πρακτάκια, τυλιγμένα σὲ χωριστὰ χαρτάκια, συγυρισμένα μὲ τάξη καὶ ποῦ ὅλα τὰ βαστοῦσε ἀπὸ τὴν Ὀλία. Μέσα καὶ τὰ χε-

ΑΝΤΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΛΟΓΟ (*)

Ἀθήνα 15 του Δεκέβρου 1906.

Κύριε Βαρλέντι,

Μου αφιερώνετε τὴ μεταφράση τῆς «Ἰφιγένειας». Ἡ αφιέρωσή σας με κολακεύει καὶ με συγκινεῖ. Σας εὐχαριστῶ.

Λυπᾶμαι γιατί μου εἶναι ἀδύνατο νὰ γράψω τὸν πρόλογο, γιὰ νὰ βαλθῆ ἔμπροστὰ τὸ ἔργο πού τυπώνετε, σύμφωνα με τὴν ἐπιθυμία σας. Τὸ ἔργο σας τυπώνεται γρήγορα, καὶ ἀρχὰ μου δηλώθηκε ἡ ἐπιθυμία σας. Τὸ μῆνα τοῦτο ἔτυχε νὰ με κρατᾶνε φροντίδες τέτοιες, πού δὲ μου ἀφίνανε καιρὸ νὰ καταπιστώ σὲ τίποτε ἄλλο.

Θὰ μου πῆτε, πὼς ἕνας μικρὸς πρόλογος γιὰ τὴ μεταφράση μιᾶς ἀρχαίας τραγωδίας δὲν εἶναι καὶ δουλειά γιὰ νὰ τὴ συλλογίζεσθε τόσο πολὺ ἕνας σὺν ἑμᾶς.

Ὅχι. Νομίζω πὼς ἔλα πρέπει νὰ τὰ συλλογίζομασθε. Τὸ σωστὸ εἶναι νὰ βρισκίνομε πρῶτα στὸ νοῦ μας καὶ τὴν κάθε λέξη πού ρίχνουμε στὸ χαρτί, καὶ νὰ μὴ γράφομε τίποτα πού νὰ μὴ μπορούμε νὰ ζηγήσομε καθαρὰ γιατί τὸ γράφομε, καὶ νὰ μὴ μιλοῦμε γιὰ τίποτα πού νὰ μὴν τὸ καλοξέρουμε.

Αὐτὴ τὴ στιγμή δὲν αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸ μου προετοιμασμένο γιὰ νὰ πῶ, καὶ μάλιστα γιὰ νὰ πῶ δημοσίᾳ τί λογῆς μπορεί νὰ εἶναι μιὰ Ἰφιγένεια ἔτσι μεταφρασμένη. Τί καλά καὶ τί ψεγάδια μπορεί νὰ ἔχη, ποιά βραβαίνουσε πὸ πολὺ, τί σημαίνει μιὰ τέτοια μετάφραση; ποια εἶναι ἡ ἐρμηνευτικὴ τῆς ἀξία, καὶ ποια ἡ λογοτεχνικὴ πού μιλεῖ πὸ πολὺ ὁ ποιητὴς καὶ πού πὸ πολὺ ὁ μεταφραστὴς; πού δείχνεται πιστὸς καὶ πού ἀπιστὸς ὁ μεταφραστὴς; πού ἀξίζει; καὶ πού δὲ χρειάζεται νὰ κολουθῆ πιστὰ τὸ κείμενο; πού εἶναι ἀδυναμία ἡ μεταφραστικὴ ἀπιστία καὶ πού εἶναι ἀνάγκη; πού δείχνει τὰ χαρίσματα τῆς ἡ νέας μας γλώσσα καὶ πού στέκεται πίσω καὶ πού τραβᾷ ἔμπροστὰ ἀπὸ τὴν ἀρχαία; πὼς

(*) Ὁ κ. Βαρλέντις τύπωσε τὴν μετάφρασή του τῆς «Ἰφιγένειας» ἐν τῇ Χώρα τῶν Τάβρων με πρόλογο γραμμένον ἀπὸ τὸν κ. Παλαμᾶ. Μετάφραση τῆς ἴδιας τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου, καμωμένη ἀπὸ τὸ συνεργάτη μας Γιάννη Περγιολίτη, θὰ τυπώσομε καὶ μεις ἕστερ ἀπὸ ἕνα ἑξ ἑσφύλλων. Τὴν ἔχομε ἀπὸ καιρὸ στὰ χεῖρα μας, μὰ δὲ ἔρθε ἀκόμα ἡ σειρά τῆς.

ρόγραφά του, δυὸ τρεῖς βιβλία, ὁ Σοφοκλῆς του, ὅτι πιά εἶχε καὶ πολῦτιμο. Τὴ βαλίτσα, τοῦ τὴν κουβαλοῦσε ἡ Κατινούλα. Στὸ τραῖνο, τὴ νύχτα, γιὰ νὰ μὴν ξυπνᾷ κάθε στιγμή, ἀπὸ τὸ φόβο μήπως καὶ κανένας ταξιδιώτης γελαστῆ καὶ τοῦ τὴν πάρη, τὴν ἔδινε τῆς πιστῆς του τῆς Κατινούλας πού δὲν πείραζε, λείπει, γιατί δὲν μπορούσε νὰ κλείσῃ μάτι στὸ ταξίδι, μὰ πού ἴσως καὶ δὲν ἤθελε, γιὰ νὰ φυλάξῃ τὸ θησαυρὸ τῆς καλύτερα. Φέτο Κατινούλα δὲν εἶχε. Ἀπὸ τοῦ ἔδινε κάποια ἐντύπωση ἀχαμνῆ. Πηγαίνοντας στὸ Χαμνοκόρφι ὁ κ. Ἀντρέας, ἤξερε κιόλας τί τὸν πρόσμενε κειπέρα. Εἶτανε στὸ χρόνο τέσσερις μέρες, τέσσερις ἁγίες καὶ θλιβερὲς γιὰ τὸν κακόμοιρο τὸν Ἀντρέα μερομηνίες, τέσσαρα μνημόσυνα, πού νὰ πῆς, τὸ πρῶτο, τίς ἐννιά τοῦ Σταβροῦ, πού τὴν εἶδε ἐν τῇ Βενετίᾳ καὶ τὴν ἀγάπησε, τὴν Ὀλία, τὸ δεύτερο ἐπεφτε τίς εἰκοσιπέντε τοῦ Σποριά, πού ἀφᾷβωνιασθήκανε, τὸ τρίτο, τίς ἑπτὰ τοῦ Ἀπρίλη, πού τὴν πῆρε καὶ τὸν πῆρε, τὸ τέταρτο καὶ τὸ πὸ τρομαρό, τίς δεκατέσσερις τοῦ Ἀλωνάρη, πού τὴν ἔχασε. Τίς μέρες ἐκεῖνες, ὁ Ἀντρέας κλειδωνότανε ἢ στὸ ἐργαστήρι του τὸ χειμῶνα ἢ στὸ μικρὸ του τὸ γραφεῖο τῆς Κερμαρίας. Δηλαδή, ἐπειδὴ καὶ δὲν τοῦ ἀρέζανε τὰ ὑπερβολικά, τὰ τραγικά, μ' ἄλλα

πρέπει τὰ συνθετικά μαζί καὶ τὰ αναλυτικά στοιχεῖα τῆς νέας μας γλώσσας νὰ χρησιμοποιηθοῦνε καὶ νὰ ἐνεργήσουν γιὰ νὰ συναγωνιστοῦνε με τὴ γλώσσα καὶ με τὸ ὄφος τοῦ ἀρχαίου τραγικοῦ; πὼς καὶ μιὰν ἀρχαία τραγωδία, ὅσο κι ἂν εἶναι ἀριστοτέλεια, δὲ θὰ πῆ πὼς ὅλα τῆς εἶναι ἀκριμάτιστα, τέλεια, καὶ πὼς δὲν μπορεί νὰ τῆς βρῆ λεκκίδες ὁ κριτικὸς φακός, καὶ πὼς ὅλα τῆς μπορεί νὰ ταιριάσουν με τὸ αἶσθημα τῶν νεώτερων; καὶ γιὰ τὰ μέρη αὐτὰ τῆς μετάφρασης πού μᾶς φαίνονται ἄψυχα ἢ ἄπρεπα, πού μπορεί νὰ φταίῃ ὁ ποιητὴς καὶ πού μπορεί νὰ φταίῃ ὁ ζηγητῆς.

Βλέπετε τί ἀφορμὴ θὰ εἶταν ἀρκετὴ νὰ δώσῃ καὶ μιὰς μόνο τραγωδίας μετάφραση, σὺν τῇ δικῇ σας, σὲ ἀναλυτικὰ καὶ σὲ στοχαστικὰ γραφίματα. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὴ συγκρίνηση πού γεννᾷ δραματικὸς σὺν τὸν Εὐριπίδῃ, πού ἡ σκέψη του ἡ ἀνήσυχη ἐμένα με τραβᾷ πὸ πολὺ καὶ ἀπὸ τὸ ὄφος τοῦ Δίσχυλου καὶ ἀπὸ τὴν ἁρμονία τοῦ Σοφοκλῆ, σὺν κάτι πού πλησιάζει πὸ πολὺ στὴν ἰδέα πού ἔχω τῆς Ποιητικῆς τέχνης, ἀντίθετα με γινώμες ἄλλων. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὴν ἠρωίδα του, πλῆσιν ἀπὸ τὰ συμπληρωτικότερα τῆς αἰώνιας Τέχνης. Σὲ κάποιο ἄρθρο μου ἀπὸ κείνα πού ποτὲ δὲ μου δίνεται καιρὸς νὰ συνθίσω παρατηροῦσα καὶ σύγκρινε ἔξη Ἰφιγένειες: τίς δυὸ τοῦ Εὐριπίδου, τὴ μιὰ τοῦ Ρακίνα, τὴ μιὰ τοῦ Γκαίτε, τὴ μιὰ τοῦ Μορεάς; θὰ μιλοῦσα ἐκεῖ καὶ γιὰ ἕνα ἀξιοποῦδάστο δράμα γερμανικὰ γραμμένο ἀπὸ Ἕλληνα, τὸν κ. Ι. Ἐσλιν, καὶ Ρωμαίικα δημοσιευμένο στὸ «Νουμᾶ», δράμα πού λέγεται «Ἰφιγένεια», καὶ ἄς ἔχη κοινὸ μόνο ὄνομα, καὶ τίποτε ἄλλο, με τὴν κλασσικὴ ἠρωίδα. Κ' ἔτσι γίνονται ἔξη οἱ Ἰφιγένειες. Με τὴν δικῇ σας ἄς γίνον τὴν ἑπτὰ. Κι ἂν λογαριάζομε τοὺς ὀλιγότερο σημαντικοὺς ποιητὲς τῶν περασμένων χρόνων πού πῆραν τὴν ἐμπνευση ἀπὸ τὸ «παιδί» τῆς κόρης τοῦ Τύνδαρου, τί πλῆθος Ἰφιγένειες πού περιτριγυρίζουσε, χλωμὲς ἐδῶ, καὶ ἐκεῖ λαμπερότερες, στὰ Ἡλύσια τῆς Τέχνης!

Ὁ κριτικὸς εἶναι: μαζί; πρόδρομος, ἡδηγητῆς, συμβουλάτορας, δικαστῆς, κατήγορος, δικηγόρος, φιλόσοφος, δάσκαλος, ποιητῆς, ξέρω καὶ ἐγὼ τί ἄλλο ἡ δουλειά του, ἀπὸ τὸν ὑπομονετικὸ καὶ σχολαστικὸ, ἂν ἀγαπᾶτε, κατάλογο γλωσσικῶν κριμάτων καὶ παρατηρημάτων, μπορεί νὰ τραβήξῃ ἴσα με τὴν προφητικὴ μανία μιᾶς Σίβυλλας. Τέτοιο τὸν ἤθελα καὶ τὸν κριτικὸ σ' ἑμᾶς ἐδῶ; με νιώθετ' ἔσεις πού συ-

λόγια, οἱ φασαρίες, διαλεγέ μιὰ ὥρα, κάποια ὥρα σημαντικὴ γιὰ τὰ ἱστορικὰ τῆς ἀγάπης του, καὶ τὴν ὥρα ἐκεῖνη, ἄμα ἔφτανε ἡ πίσσημη μέρα, ἐμνησκε μονάχος, ὅτι καὶ ἂν τύχαινε, με τὴν πεθαμένη. Τί ἀνάγκη νὰ τὰ παρακάνῃ; Τί ἀνάγκη τὰ εἶχε τὰ τραγικά; Ἦσυχη τραγωδία ὅλη του ἡ ζωὴ. Μήπως μόνο μιὰ ὥρα τὴ συλλογιότανε τέτοιες μέρες; Ἀπὸ τὸ πρῶτο στὸ βράδι μαζί τῆς. Ἐπρεπε μάλιστα κάτι νὰ βρῆ πίστηδες, κάτι ξεχωριστό, πού σὲ κάθε μνημόσυνό τῆς, νὰ τὸ κάμῃ γιὰ τὴν Ὀλία, τῆς Ὀλίας νὰ τὸ χαρίσῃ. Γιὰ τοῦτο, σὰ γιὰ νὰ τῆς τὰ φερῶσιν καὶ ἀφτά, με τὴν ἀνοιξη, ἀγόραζε τὰ βιβλία του τὸν Ἀπρίλη.

Τίς δεκατέσσερις τοῦ Ἀλωνάρη στοχάστηκε ἄλλο. Τὴν ἰδίαν τὴν πρωινή, μιὰ τετάρτη, πού ἡ Ὀλία ξεψυχοῦσε μακριὰ του, ὁ Ἀντρέας πού ἀκόμη δὲν τὸ ἤξερε, πῆγαινε ἐν τῇ Πόστᾳ νὰ τῆς βίξῃ γράμμα, νὰ τῆς πῆ κιόλας πὼς γρήγορα ἔρχεται. Λοιπὸν ἀπὸ τότε τῆς ἔγραφε πρῶτο πρῶτο τίς δεκατέσσαρις. Ἀπόθετε τὸ γράμμα του στὸ σέρταρᾳ ὅπου φύλαγε τὴν πένα τῆς, τὸ βουλοκίρι τῆς καὶ τὴ βούλλα τῆς. Ἐπειτα σφαλνοῦσε τὸ συρτάρι. Ἐπειδὴ μάλιστα, τὴ χαροκαμένη τὴ χρονιά ἐκεῖνη, ἀναγκασμένος νὰ μείνῃ καὶ τὸν Ἀλωνάρη στὸ Πι-

αλλάζετε στὸ χεῖρ σας τὴ λύρα τοῦ τραγουδιστῆ με τὴ ζυγαρὴ τοῦ κριτικοῦ. Τὸ νὰ πῆς ἄπλᾳ τὴν ἀτομικὴ σου καὶ ἴσως παραστικὴ ἐντύπωση ἀπὸ τὴ μελέτη ἑνὸς ἔργου, καὶ μάλιστα ἔργου δουλειᾶς καὶ σπουδῆς, ὅσο κι ἂν ἡ ἐντύπωση αὐτὴ μᾶς ἔρχεται ἀπὸ φωτισμένο καὶ ἐμπειρονοῦ, στοχάζομαι τὴν ὄρ' αὐτὴ πὼς δὲ μου φτάνει.

Καὶ γι' αὐτὸ σας λέω πὼς ἀρχὰ μου στέλνετε τὸ μικρὸ σας δείγμα ἀπὸ τὴν ἐτοιμῆ νὰ ἴδῃ τὸ πὼς μετάφρασή σας. Μὰ καὶ καὶ ἀπὸ προτιήτερα νὰ τὸ εἶχα, ζήτημα καὶ ἂν εἴμουν ἐγὼ ἄξιος γιὰ νὰ τὴν κρίνω, καθὼς πρέπει νὰ κρίνουνται τέτοιες δουλειές. Τώρα σὰ νὰ μου φαίνοντ' ἐπικίνδυνα ταυτοσημαστικὰ, ὅσο κι ἂν εἶναι τῆς καρδίας ἀναθρώματα, γιατί βοηθᾶνε τὴν ἀκαματικὰ, τὴ μεγάλη μας πληγῆ.

Μελαταῦτα.

Θὰ εἶτανε κρίμα νὰ μὴ σας πῶ, με λίγα λόγια, πὼς πρόφτασα καὶ διάβασα τὸ μέρος πού μου στείλατε ἀπὸ τὴν ἐργασία σας; πὼς ὅσο μου εἶναι βολετὸ νὰ καταλάβω ἀπὸ τέτοιο διάβασμα, γύρα πὼς ἡ μετάφρασή σας περνᾷ εὐχαρίστα ἀπὸ τὰ μάτια πού δὲν τὰ τυφλῶνε ἡ πρόληψις, γιατί καὶ ζωὴ δείχνει καὶ φιλοκαλία κρύβει.

Μ' ἀρέσει τὸ μεταχειρίσθαι τοῦ πεζοῦ λόγου στὰ διλογικὰ μέρη καὶ τὸ περιορισμα τοῦ στίχου μοναχὰ στὰ χορικά. Νομίζω πὼς τὰ καλύτερα, λοιπὰ, καὶ με μιὰ, κκλέρουθη πάντ', ἀτάξια, χυμῆνα μέτρα παρασταίνουσι ταιριαστότερα τὴν δραματικὴν κίνησιν μὰ ποιὸς στίχος πὸ καλύτερος καὶ πὸ καλοταίριασμένος ἀπὸ τὸν πεζὸ λόγον τοῦ ποιητῆ; Στὰ χορικά, ἐκεῖ πού ὁ λυρισμὸς δίνει καὶ παίρνει—ἂν καὶ ἡ ἀπτικὴ τραγωδία παντοῦ δείχνεται σημαδεμένη ἀπὸ τὴν λυρικὴ μανία,—ὁ στίχος βέβαια εἶναι ἡ φυσικὴ γλώσσα τῶν προσώπων. Μ' ἀρέσει ἡ περιπλησιαστικὴ τοῦ στίχου σας, με τὸ συμπλεγμα τοῦ ἰαμβου καὶ τοῦ τροχαίου. τοῦ πάντα σὰ νὰ προσπαθῆτε ἀπαλὰ νὰ τοὺς συμπλέκετε, δίχως νὰ ξαφνίζεσθε πολὺ ταῦτ' ἀπὸ τὰ ταιριαστά κάπως ταιριασμά τους. Μόνο πὼς τὸ παρακάνετε με τακίσματα στίχων σὺν αὐτοῖς:

Κι ἄλλοι μικρὰ καὶ ἄλλοι μεγάλα πλοῦτη βάνουσε στὸ νοῦ.

Ὅσο κι ἂν ἔχομε τὸ παράδειγμα μεγάλων ποιητῶν πού τοὺς μεταχειρίστηκαν, δὲν πολυκαταλαβαίνω τί προσθέτουσε ἐν τῇ μετρικῇ μας.

Στίς δεκαζῆ σελίδες πού μου στείλατε, δὲ στικθῆκε πουθενὰ σχεδὸν δυσάρεστα ἡ ματιά μου. Κα-

ρίσει ἀπὸ κάμποσες δουλειές καὶ ζαιτικῆς τοῦ Πάβλου, πού εἶχε νὰ δώσῃ ζέταση, δέχθηκε κάλεσμα σ' ἕνα πρόγεμα ὅπου ἔπρεπε στὸ τέλος νὰ βγάλῃ καὶ λόγο, ἐπειδὴ ἀκόμη τὴ στιγμή πού μιλοῦσε τοῦ ἔφερε ὁ δούλος ἕνα γράμμα τῆς Ὀλίας σταλμένο ἀπὸ τὴν ψεσινῆ, λοιπὸν καὶ καλὸ—ἐνῶ εἶχε πιά τὰ μάτια τῆς κλεισμένα—θῆλγη ὁ δύστυχος κατόπι, νὰ τὸ θάξῃ κάθε χρονιά, νὰ τὸ φανταζέται πὼς ἡ Ὀλία του τάχα, τίς δεκατέσσερις τοῦ Ἀλωνάρη, ζοῦσε ὡς τὰ πόγεμα, γιατί τὰ πόγεμα μόνο πῆρε τὸ τελεγράμμα με τὴν εἶδηση τῆ φοβερῆ ταχυτικῆς καὶ ἐπὶ τὴν ἰδίαν τοῦ Ἀντρέας. Λοιπὸν ἐνέργησε τὴν ἀκόλουθη χρονιά ἐν τῇ Κερμαρίας, νὰ τὸν καλέσουνε σὲ κανένα συμπόσιο, γιὰ νὰ μιλήσῃ καὶ καὶ. Ἐπειδὴ τὸ κατῶρθωσε με τὸνομα πού εἶχε, καὶ με τὴν ἐθνικὴ τὴν γιορτὴ πού ἴσα ἴσα τέτοια μέρα πέφτε ἐν τῇ Γαλλίᾳ. Ταχυτικὰ, ἡ ὥρα δυὸ, ἕστερις ἀπὸ τὸ φαγί, τὸν ἀκούσανε τὸ καλοκαίρι τοῦ δήμαρχου τὸ τραπέζι, καὶ ὅσο ἤντορεθε ὁ κ. καθηγητῆς, βέβαια πὼς δὲν τὸ ὑποψιζότανε κανένας, τί πρωτότυπο δράμα τῆς ἀγᾶτης; σπαραχτικὸ, ἐπαίξε ἐν τῇ βουλοκαρδία του μίση καὶ τοῦ θέρυζε τὰ σπλάγχνα μεθοδικὰ.

Σὰ γύριζε σπ.τ. ἀπὸ τὸ συμπόσιο, ἀρχινούσανε

ΣΥΓΧΡΟΝΑ

I

Θά τή θυμούμαι άκόμα για πολύ μιιά φράση έ- νός διευθυντού μιζς 'Αθηναϊκής εφημερίδας· «Κ' εγώ συχαίνομαι τήν εφημερίδα μου». Καί πίο πολύ θά τή θυμούμαι γιατί βγήκεν από τό στόμα ενός διευ- θυντού, ό όποιος έχει παιζει σ' αυτόν έδω τον τόπο τρανό ρόλο. Έχει διευθύνει, όδηγήσει, διδάξει· έχει κάμει τόσα, ώστε νά λέγεται μεταξύ όλων των ση- μερινών δημοσιογράφων «άναρροφωτής». Για μένα όμως ύστερ' από τή φράση αυτή δέν έκαμε τίποτα. 'Απολύτως τίποτα. Ούτε μιιά νούλα. Κι από τότε συχάθηκα τήν εφημερίδα του κι αυτόν κι όλον τον τύπο. 'Αφορμές είχα πολλές, μά δέν τολμούσα νά- κολουθήσω τή σκέψη μου σέ μιιά, για μένα τότε, τό- σο μεγάλη ζήτηση. 'Ο,τι θά κατώρθωνεν ό χρόνος τό πρόλαβε ή φράση. Καί γι' αυτό τον ευχαριστώ. 'Από τότε πολύ σπάνια έπικνα εφημερίδα Ρωμαί- κη στά χέρια μου. Καί πάλε όμως προτιμούσα τή δική του, μά έβλεπα σιγά-σιγά πώς ή προτίμησή μου αυτή δέν τής άξίζε. 'Οποια κι έν έδιάβαζα εί- ταν τό ίδιο. 'Οχι Γιάννης παρά Γιαννάκης. 'Οταν δέν είταν ό λόγος για κομματικά συμφέροντα είταν για άτομικά. Λάθος κάνω· ήθελα νά πώ έκδικστι- κά. Δηλαδή ή δός μου ή σέ . . . . . Μιά μέθοδος πού συντείνει πάρα πολύ στην εποχή μας και στον τόπο μας για τήν πρόοδο του τύπου μας.

Και ήθελα, άφού μιιά φορά κ' είπε μιιά τέτοια φράση, νά παύση πιχ βγάζοντας εφημερίδα. Θά μου πήτε πώς μ' αυτό είναι σαν νά λέγω σ' έναν έμπορο νά κλείση τό μαγαζί του, από τό όποιο κερδίζει για νά ψωμοζή . . . μά τί μέ νοιάζει έμένα. Θυμάμαι δέ και πώς έπχω σέ μιιά μικρή κουβέντα μ' είχε συμβουλεύσει τότε νά φύγω από τήν 'Ελλάδα. Δέν ξέρω, άν τά πράγματα είταν στή θέση τους, ποιός από τους δύο μας έπρεπε νά ζή εξόριστος. Τώρα φωνάζε όσο θέλεις «περί διορθώσεως των κακώς κει- μένων» άφού τό αδιόρθωτο είσαι σύ. Κι άν καμιά φορά ξεχνώντας τό άχαρμηχρήστο πρόγραμμά σου γράφεις κάτι σωστό, πώς θέλεις νά σέ νοιώση ό λαός, άφού του δηλητηριάζεις κάθε πρωί τήν ψυχή με τίς συμφεροντολογικές ψευτιές σου; Πώς έχεις τήν ά- πείτηση νά τό δικαίρη μέσα στό λαβύρινθο τής άηθίας, άφού ξέρεις πώς είναι άγράμματος; Κι άφού για όλ' αυτά είσαι και σύ ό ίδιος σύμφωνος, γιατί

άνέχεσαι νά γράφεται στην εφημερίδα σου, πώς ό- ποιος δέν τήν διαβάσει, είναι γουρούνι; 'Εγώ σέ βε- βαιώνω ξ.ρω μερικούς πού ούτε καταδέχονται νά τήν κοιτάζουν και όμως είναι σωστοί άνθρωποι. 'Η μή- πως σου έκαμε έντύπωση τό θάρρος εκείνου, πού σκέ- φτηκε νά τό γράψη; Μά από τέτοια θράση είμα- στε πλέον ή συνηθισμένοι. Καί τό πού ζούμε όλoi μας άκόμα είναι μέγα θράσος κατά τής ζωής. Καί όσο γελοίο είναι νά θελήση κανείς νά σχοληθής κάπως σοβαρά με τον σημερινόν 'Ελληνικό τύπο, όλο- λο τόσον είναι και σωστό. Γιατί επί τέλους κατάν- τησε νά κάνη αυτός ό,τι του κατέβει. 'Αφού γι' βάση του πήρε τήν έκμεταλλευση τής άγραμματοσί- νης του ελληνικού λαού, έξακκοιούθει τώρα χρόνια νά όργιάζη. Δέν ντρέπεται καθόλου νά σου φωνάζη κατάμουτρα· έμπορεύομαι για νά ζήσω. Καί πώς έμ- πορεύομαι; Με τον πλέον άιχρότερο τρόπο.

Τά παρακτώ είναι λόγια ενός άλλου διευθυ- ντού, πού τάκουσα με ταύτιά μου. «Θά προσπαθήσω μ' όλα τά μέσα—άτιμιές δηλαδή—νά μη σφαλίσω τό κατάστημά μου· μά έν έρθουν τά πράγματα ά- ναποδα, δηλαδή άν δέν κολλήση—γνωστή δημο- σιογραφική φράση—τίποτα άπ' ό,τι άηθίες γράφω ή άν δέν κατορθώσω νά κληήσω εγώ κάτι, τότε θά τό κλείσω». Τόν άφησα νά έξακκοιούθής· «Θά περνά μάλιστα στρίβοντας τό μουστάκι μου μέσα στή πλαταία του Συναγχαματος». Νά μιιά βαθειά επίγνωσις τής Ρωμισίνης του. Σας βεβαιώ πώς ή τελευταία του αυτή φράση δέν μου έκαμε καμιά έ- ξαιρετική έντύπωση. Ξέρω τόσους και τόσους άλ- λους πίο μεγάλους—μπαγαπόντιδες πού κάνουν τό ίδιο ώστε δέν με ξαφνίζει· έν τάκούω κι έν τό δώ κι άπ' αυτόν. Δηλαδή άν κανείς θέλει σήμερα νά- δράξη κόκκαλο λιπαρό και νά τό γλείφη, πρέπει ώρι- σμένως νά βγάλη εφημερίδα. Θά μπορή έτσι νά κη- χτή, σαν σκύλος, καθέναν πού θά τολμήση νά πλη- σιάση με άρπακτικές διαθέσεις. Τά πράγματα τό δείχνουν καθαρά. Καί στή μόνη δικαιολογία τους, πώς δέν μπορούνε άλλως νά ζήσουν, τους άπαντώ- ψοφήστε! Μά θέλουμε νά ζήσουμε . . . . . 'Ε, τό- τε ζήστε, μά δέν είσθε τίποτα. Καί άπορώ πώς βγαίνετε κατόπι με τόσο θάρρος και βρίζετε τον έλ- ληνικό λαό για ήλίθιο, γιατί δέν έψήφισε τό Γεν- νάδιο. Μήπως ό ελληνικός λαός δέν μπορεί νά σας πη: Δέν σας πιστεύουμε γιατί είμαστε βέβαιοι, πώς αυτό πού γράφετε δέν είναι πεποιθησή σας. Σεις οι ίδιοι μας εκάματε, ώστε στό κάθε τι νά σας ύπο- ψιαζόμαστε.

γι' αυτό πιστεύω—άν και βρίσκομαι σέ παντελή ά- δυναμία νά μελετήσω, καθώς του πρέπει, τό έργο σας—πώς ή μετάφρασή σας είναι όμορφη, και πώς θά σας λογαριαστή μιιά μέρα, μαζί με τά άλλα σας από τάρχαϊα, ξαναφροσίματα σ' έμάς του «Προμηθέα» και τής «'Ηλέκτρας», μαζί με τήν άλλη σας ποιητική εργασία, που τήν ακολουθείτε επίμονα και ύπομονητικά, καλλιεργώντας τό στίχο και τή γλώσσα, στό χωράφι τό καρπόφορο πού κ' έμεις δουλεύουμε.

'Αλλοτε είχα καταστρώσει κάποιες γνώμες μου σέ δύο άρθρα στό «Νουμά» με τήν έπιγραφή «Με- ταφράζετε τους άρχαίους». Μιά από τις μεγάλες φροντίδες του νέου ποιητή—τό ξέρετε καλύτερά μου—πρέπει νά είναι τό ξανάνωμα των άρχαίων. Τό θάμα θά τό κατορθώση ό ποιητής βαφτίζοντας έ- κείνους μέσα στό νερά τής δημοτικής μας. 'Ελ- πίζω πώς δέ θά σταματήσετε στην «'Ιφιγένεια».

Όλος πρόθυμος

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΟΙ ΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΓΑΙΗΣ

(άπόσπασμα)

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑ

Θυμώσου, έρωτισμένη μου, τί φεγγαράκι φώτιζε τή νύχτα εκείνη τήν άξέχαστη, πού κράταγαν τά δέντρα τήν άνάσα τους και πού κοιμούνταν κι ό- νειρόδουνταν (ί λίμνες με τά νούφαρα.

Στή σάλα σου—άπό νωρίς—οί άρμονίες του πιάνου σου πλυνισόνταν και κάποια άλαργινή καμλά- να, πού κρύβονταν πολύ βαθειά, πέρα κει πίσω άφ' τά δέντρα, στό χτύπο της πού απλώνονταν τις άρμονίες τις πύρε, στό δάσος τις πήρε.

Θυμώσου, έρωτισμένη μου, και γείρε· πά στό στήθος μου, πά στην καρδιά πού εχτύποι της ξυπνούνε μου τή θύμψη με τις μαννούδες πουρ- χουνται άφ' τά μακρινά και πάν' τ' άργό στό ρη- μοκλήσια τάματα, με τά πικρά βραδιάσματα στις άκροθαλασσίες—τί για τά ξένα κάμανε παννιά τά κοραδάκια των άγαπημένων...

Και τήν καμπάνα άκούω άκόμα τήν άλαργινή πού κάτι με τό χτύπο της σου πήρε, και τραγου- δώ σου, νεροταξιδέφτρα, γείρε πά στην καρδιά πού εχτύποι της ξυπνούνε μου τή θύμψη, πά στην καρδιά πού φέρνει μου στά χείλια μου τ' άπικραν- το τής θλίψης σου τραγουδι.

Γείρε· γείρε.

'Αλλος κανείς δέ σουδωσε λούλουδα άγνά πού ώρατα παιδιά με τά κρινένια τους μου μάσανε χε- ράκια. Ποιός άλλος, πές μου, σουταζε και χαρίζε σου άστέρια ;

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

οί πόνοι και τά δάκρια, τέλειωνε ή άπάτη πού μ' άφτη γελούσε τον καθμό του. Είχε όμως τάπόγεμα και μιιά παραξένη παρηγορία. Τότες, άφού πέθανε ή 'Ολια και κατέβηκε ό 'Αντρέας στό ζοχικό του, όλα του φανήκανε κρύα, έρμα και σκοτεινά. Περατού- σε δάθε κειθε στό περιβόλι, κοιτάζε αλάργα τή θά- λασσα, σήκωνε τά μάτια του πός τον ουρανό. Λεη- μούση ζητούσε ό παθιασμένος, ζητούσε άπακκούμεπι νά γύρη και νά ήσυχάση τήν ψυχή του. Δίπλα στό περιβόλι τό μπροστιανό του σπιτιού, βρισκότανε κι άλλο ένα περιβόλακι πίο κλειστό, σαν παραιτημένο, πού θανμόφραγμα και δεντρούλκια χαμηλά, βάγια και δαφνούλες, σμιλάγκια και καστανίες, σειρά σει- ρά, τό χωρίζανε από τό μεγάλο. Στην άκρη, από κάτω από τον κορμό μιζς γεμίνης βελανιδιάς, είχε κ' ένα πέραςμα μικρό. Είτανε τό μέρος εκείνο για τά λαχανικά του Χαμονοκορριού, ή λαχανιά πού λέμε βωμαίικα, ό λαχανόκηπος πού λένε μερικοί. Μιά λείκη άψηλή, όλοκίλωτη από τή ρίζα κι άπάνω, στεκότανε στή μέση ενός τοίχου πράσινου και φου- τωτού καμωμένου από βάτους ίστικομμένους, από συγυρισμένα πηχτόκλαδα, για νά μήν μπαίνη όποιος θέλει. 'Οζω, ένα λιβάδι όπου ως τον Τρυγητή, γιατί Τρυγητή θερίζουνε κειπέρα, ξαπλώνόντανε σά-

χια τραγουδιστά, πού τάκουγες με τάχειρι νά ψιθ- ρίζουσε. Παρέκει, τό χαριτωμένο λιμανάκι τής Κερ- μαρίας, στρογγυλωτό, με τις κορρούλες του άντίκρου, με τάκορτήρη του και τις άμμουδιές του, πίο ά- νοιγιά, ένα νησί άκατόκνητο, γυμνό, είκόνα τής μο- ναξιάς.

Μιά μέρα, ό 'Αντρέας άκκομπισμένος στον πρα- σινότοχο τής λαχανιάς, κοντά στή λείκη, ένα κι άφτη από τάγαπημένα δέντρα τής 'Ολιας, θεωρού- σε τό νησί τής μοναξιάς, τις άμμουδιές του άκρω- τηριού, τις άντικρινές τις κορρούλες, τό λιμάνι τής Κερμαρίας και τάκίνητα στήχια πού κοιμόντανε στό λιβάδι. Μέσα του άναστενάξε μιιά φωνή·

—'Πού είσαι, 'Ολια μου, πού είσαι;»

Τή στιγμή εκείνη έτρυχε ίσια ίσια νά φυσήξη άνέμι λιγαστό. Γλυκοσαλέφανε τά κισόφουλα του κορμού μαζί με κάτι νιογέννητα βλαστάρια τής λεί- κης. Καί του φάνη πώς του λέγαν·

—'Εδώ, εδώ είμαι!»

'Ανατρίχιασε ό 'Αντρέας. Καί τόξερε ώστόσο πώς όνειρο είτανε άχ! πώς είτανε φαντασία. Τόξε- ρε πώς ή 'Ολια δέν του μιλούσε, πώς ζούσε ή 'Ολια μόνο και μόνο στό σωθικά του, πώς γι' άφτό από τά δικά του τά σωθικά, βγήκε ή φωνή της. 'Ο 'Αν-

τρέας, με τήν ήσυχη και λογική του φιλοσοφία, μυ- στήρια στή Δημιουργία δέ γύρεθε άγνωστη, ναι, ή πλάση σέ πολλά, όχι όμως άγνωστη. Μά τό μυ- στήριο τό προγονικό είναι τόσο βαθιά στον άθροπο ριζωμένο, τό συνήθισε από τόσους αιώνας, πού ή συ- νήθεια ή παλιά ρανερώνεται άκόμη και κει πού δέν τό προσμένεις. 'Ετσι έπικρινε τώρα τό μυστήριο με τον 'Αντρέα καινούρια μορφή, άν είναι μυστήριο νά τό πούμε, άφού ό νους του συνειδητά παραδεχότανε τήν πλάνη τής καρδιάς του. Καί τί πειράζει. Πλά- νη παρηγορήτρα, λείψτερη. Πλάνη του μυαλού μας. 'Οταν είσαι κακή, νά βέβηγες από μας. Νάρχεσαι πάντα, όταν είσαι καλή.

Τήν πλάνη τής φωνής της, ό 'Αντρέας, από τό- τες, πήγαινε κάθε κλοκαίρι, άμα έφτανε στό Χα- μονοκορρι, νά τήν άποζητή εκεί κάτω στής λείκης τή γειτονιά. 'Εκει, κάθε καλοκαίρι, άλήθεως ή τρυ- φερή του ή πλάνη. Μέρα δέν άφινε πού νά μήν κα- τεβή στή λείκη του, σέ ώρισμένη ώρα, νά πιάση ένα φύλλο, νά τό χαδέϊθ, νά του κρυφολαλή, μά- λιστα σά γύριζε από του δήμαρχου τάπόγεμα, τις δεκατέσσερες του 'Αλωνάρη, για νά φαντάζεται ά- κόμη καλύτερα πώς του λέει 'Εδώ είμαι, τήν ίδια τήν ώρα πού έμαθε και τον αιώνιο τό μισμό της.

Κι αν θέλετε στο μέλλον να μη συμβαίνουν παρεξηγήσεις, να μάς υπογραμμίζετε με κόκκινες γραμμές τις αλήθειες, κ' έτσι να τις διακρίνουμε από τα ψέματα και να ξέρουμε τί να κάμουμε. Τί λέτε, σας συμφέρει αυτό; Μα αφού δεν το κάνετε πώς θέλετε ο άγραμματος λόγος να μη θαυμάζει τους διάφορους Πολυβίους Δημητρακοπούλους, τους όποιους του φουρνίζετε για μεγαλοφυΐες; Βλέπετε πώς εδώ δεν πρόκειται για πολιτικά ζητήματα, ώστε καθέννας άπλως άστος να λαβή έδηγίες από τον κομματάρχη του, ό όποιος;—Ρωμιός μπαγαπόντης ένδιαφερόμενος—θα έχη άνακαλύψει, ίσως προτού τό πολιτικόν άρθρον τυπωθῆ, και τον αιώνιο δάκτυλο, δηλαδή την άφορητή που τό προκαλέσει. Η δέ άγραμματοσύνη των δεν τον άφίνει: να δῆ πέντε δάκτυλα, και μάλιστα άνοιχτά, που άσφαλισμένοι μέσα από τό τράστ της κακοηθείας σας του πετάτε κατάμουτρα. Μ' αυτό τον τρόπο πώς να μη πληθαίνουν τα μυστικά αυτής της ζωής; Και θα πληθαίνουν πολύ επικίνδυνα για πολύ άκμα, ένόσω οι κάπως γραμματισμένοι από τους γράφοντας δεν αποφασίσουν να σπάσουν την έπίχρυση πένκ του γραφείου τους και να πιάσουν στα χέρια τους σφιχτά την άληθινή, εκεί κάπου ριχμένη, ξύλινη. Για τα κολοκυθοκέφλα αυτών των σαπιανθρώπων είναι πλέον ή γερή. Μα γι' αυτό χρειάζεται κάποια άυταπάρνηση πρώτα. Για τους πολλούς άγραμματος δεν αξίζει να μιλήση κανείς. Γι' αυτούς όλους ένας άνθρωπος πρέπει να καταριέται τη φύση, που τους έδωκε σχῆμα όμοιο με τό δικό του. Ο άνθρωπος ένγωισμός του προσβάλλεται καιρία, που δεν τους βλέπει να περπατούν με τα τέσσερα. Γι' αυτούς άρκεί ένκς χαριεντισμός του κ. Δημητρακοπούλου—ό όποιος ένθους φερόμενος επί του πτερωτού Πηγάσου έντεφανώθη παντού και πάντοτε κατά τάς πολυωνύμους φιλολογικάς και έπιστημονικάς και καλλιτεχνικάς εργασίας του—να τους κάμη ώστε να βροντοφωνούν: 'Ο πανελληνίου και πανευρωπαϊκής φήμης κατάχρυσος και μεγαλειόβουλος εύρετής του Μυστικού της Ζωής (!) είναι άσυγκρίτως άνώτερος, θαυμασίως υπέρτερος εκείνων οι όποιοι σχετικώς πως ήδυνήθησαν ν' άρπάσσει τον έν τῷ κυκλώ:—έδώ κάθε Ρωμιός τα χάνει—έπικρεμάμενον μέτον των μυστηρίων—άτιμες λέξεις τί δεν κάνετε. . .—διά των όποιων ύφίσταται τό Σύμπαν (!) Και παρακάτω: Σπανίως τό έλληνικόν έθνος είδε μέχρι σήμερα και σπανίως ίσως είδει έν τῷ μεμακρυσμένῳ μέλλοντι τοιαύτας πο-

λυτιματίας πρωτοτυπίας, τοιαύτην αίθερίαν διαύγειαν άνθηράς μεγαλοφυΐας—έδώ βάλτε ό,τι θέλετε: θαυμαστικό, έρωτηματικό—την όποιαν άπεκρυστάλλωσεν έν τη Συγγραφῇ ταύτη του Μυστηρίου της Ζωής ό κ. Δημητρακόπουλος. Και πιά κάτω: 'Ο κ. Δημητρακόπουλος—βαρέθηκα μά τη ζωή μου γράφοντας τό σεβαστόν όνομά του—άφίκετο ένταύθα—πρόκειται περί της χρυσοφόρου Αιγύπτου—φέρων ιδιαίτερον προς τον μέγαν αύτου σκοπόν γράμμα παρ' ύψηλου έν 'Αθήναις προσώπου, άπειθυόμενον προς τον κ. Μπενάκη και Ρόστοβιτς Βέη. Τα πιά κάτω δεν μάς ένδιαφέρουν. Για τους περιέργους, στο γραφείο του «Νουμά» έχουν κατατεθῆ δύο φύλλα της 21/13 'Ιανουαρίου 07 και 11/24 ίδιου 07 της 'Αλεξαντρινής πατριωτικής έφημερίδος «Βυζάντιον». Μπορεί να χρησιμεύσουν σε πολλούς για παράδειγμα πιά: να εργασθούν για την εξάπλωση της μελλούσης μεγαλοφυΐας τους. Βλέπετε πώς αυτό τό Μυστικό της Ζωής δεν τό ξέρουν όλοι. Και σας βεβαιώ πώς οι φεσοφόροι πατριώτες της Αιγύπτου συγκινήθηκαν άρκετά, έτρεξαν και κλαίοντες, σαν τους δικούς μας έδώ τό καλοκαίρι με την αύξωση του 'Οθωνος, έναπίθησαν τρίμοντες εις την έντροπαλώς (!) έντεινωμένην χείρα των άντιπροσώπων της μεγάλης άνωνώμου εταιρίας επί της ένμεταλλεύσεως της άγραμματοσύνης και του πατριωτισμού των νεωτέρων άπογόνων του 'Ελληνος Δημητρακόπουλος και Σια, τον χρυσούν όβολόν των προς ένθάρρυνσιν και εξακολούθωσιν της ένθουσώτερος αυτών ένεργείας προς όφελος της 'Ελληνικής φυλής—βλακειάς. Και έτσι, ή 'Αλεξαντρινή έφημερίδα έπῆρε—όπως ό κύριος διευθυντής της ποθούσε—'Αθηναϊκό στίλ, οι πατριώτες 'Αλεξαντρινοί έπέρασαν μιάν έσπερινήν πλήρη συγκινήσεων και παθών στο ξενοδοχείο «New Khedivial» και ή άνώνωμος εταιρία έτριβε τα χέρια της—πώς, έχει ή εταιρία χέρια; και βρήκε τό κλίμα της Αιγύπτου πολύ ζεστό. Ποιός λοιπόν φταίει για όλ' αυτά; Μα φυσικά. Η μόνη αντίδραση που τους έγινε εκεί κάτω όπου επί πτερωτών Πηγάσων—ποιός ξέρει με ποιά σαπιοκάραβο ήλθαν—είταν ένκ ήχηρότατο γέλοιο τριών νέων ένκ βράδυ, σ' ένα κεντρικό δρόμο της 'Αλεξαντρείας μπρός στην ξαφνική παρουσία πρώτα του κ. 'Ιωάννη Πολέμη και κατόπι, καμιά σαρανταριά βήματα πίσω, του υπό μάλης φέροντος την πολύτιμον κιβωτόν του Μυστηρίου της Ζωής κ. Δημητρακοπούλου και—ποιού άλλου νομίζετε;—του κ. Γερσάιμου Βάκου! Είχεν έρ-

θει κι αυτός να κάμη διάλεξη «Περί της νέας πατριωτικής τάσεως του συγχρόνου 'Ελληνικού Θεάτρου» και να άπαγγείλη σκηνας έκ της «Καταχῆς», «Κασιανῆς», ίσως έν δεν γελιέμαι και του «21». Γιατί τάχα όχι; . . . .

ΝΤΑΛΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (*)

Διαβάσετε τό γράμμα μου, βάζω όλα μου τα δυνατά για να πώ έκείνο που θέλω, ώραία, νόστιμα, καθκά, πιταρένια και... με κεραυνώνετε με ένα ατήν γλώσσαν αυτήν άποκαλώ άνόητον, έπειδή ουδέν ένόησα». Δηλαδή ή γλώσσά μου σας έμποδίζει να καταλάβετε όσα έλεγα (και τα όποια δεν ήταν βέβαια άνόητα ως γνώμες έξυπνων ανθρώπων). Διαβάζω και γώ τα γράμματά σας, προσπαθώ, ιδρώνω να μπώ στο κεφάλι σας, και βλέπω ότι δεν τό κατορθώνω. ich kann mich nicht himeindenken μέσα σας. Με την διαφοράν ότι δεν φταίει τώρα ή γλώσσά σας, ήν κάγω έσπούδασά ποτε, αλλά οι ιδέες σας, τις όποιες έκφράζει. Δεν σας τόλεγα; Δεν συνεννοούμαστε.

Ζούμε στην ίδια πόλη και όμως ό καθέννας μας βλέπει άλλα. 'Εμείς περπατούμε στους δρόμους της, ζεσταίνουμε στή λακκάδα της, σεριανίζουμε στο Ζάππειο, πλέκουμε όνειρα στην άμμουδιά της φαληρικής άκρογιαλίας, πίνουμε μπύρα, αγοράζουμε ψωμί από τα ψωμάδικα, σαρδέλες ή μουστάρδα από τον μπακάλη, κοιμούμαστε στα κρεβάτια μας, μεταχειριζόμαστε λίφτ, γκαζ και ήλεκτρικό, τέλος πάντων κατοικούμε στα σπίτια μας.

'Εσείς παλι στρωθήκατε στον Παρθενώνα. τό ξέρω που θα διαμαρτυρηήτε, αλλά έσυνθησάτε και γι' αυτό δεν τό καταλαβαίνετε πιστέψτε όμως ένμένα που σας βλέπω τό λέω χωρίς καμιά ύπερβολή, και μόνο με μιá μικρή μεταφορά. Θρονιαστήκατε λοιπόν μέσα στην Παρθενώνα. όνειρεύεστε την Παλλάδα. σας έμφανίζεται όχι μόνο καθ' ύπνους, αλλά και μέρα μεσημέρι ό Μιλτιάδης: μιλάτε με τον Πλάτωνα (σας καταλαβαίνει; τό ρωτώ χωρίς να φοβούμαι πιά να «διαρραγώ» τόσες φορές εξέφρασα την δυσπιστία μου και δεν έπαθα τίποτε).

(*) Κοίταξε φύλλα 232, 233 και 234.

Τό φύλλο της λίσκης ή κάπυτες και τό φύλλο του κισσού, γιατί τό διάλεγε ότι που πατούσε στο ξοχικό του και δεν τ'άλλαζε πιά, τόκορτε στο τέλος του καλοκαιριού και τόπαινε μαζί του στο Παρίσι, να τόχη και τό χειμώνα. Φέτο, διάλεξε πάλε, στήθηκε πάλε κι από την πρώτη στιγμή να του πῆ την άσβεστη, άχάλαστη άγκυπη, κοιταζοντας τό ρήμονήσι, τό λιμάνι και τό γιαλό. Μα φέτο σά να του έλειπε κάτι, σά να μην έννοιωθε μέσα του πιά την ήμερη την ήδονή που έχει να σου δώση κι ό πικρότερος ό πόνος, όταν ξέρεις και του κάνεις παντοτινή φωλιά στην καρδιά σου. Φέτο, σά να τον πείραζε ή συνειδησή του πιά πολύ, σά να τον έψεγε πιά βαρεία για τό θάνατο της 'Ολιας. Είτανε κακορίζικος και ό καιρός. Τῆ δεφτέρα, έντεκα του 'Αλωνάρη, ξέσπασε φουρτούνα τρομάρα, οι θεόρατες κορφές τῶ δεινρώνε που μπρός στο σπίτι σου σκεπάζανε τη θάλασσα με τις γυροζάπλωτες φυλλωσιές τους, άξαφνα σου ξεσκεπάζανε άλάκκισο τό ουρανοθάλασσο, σου δείχνανε κύματα μανισμένα, σηκωτά, τόσο δυνατά σειόντανε, χτυπιόντανε ή μιá με την άλληνε οι κορφές, κατεβαίνανε λές να πλακώσουνε σπίτι και περιβάλι. 'Επεσε άστροπελέκι πλάγι στο σιτόσπαρτο λιβάδι. Και σαν πέρασε ή μπόρα, χλωμή κατάχλω-

μη άπόμεινε ή πρασινάδα, δειλιασμένη, χαμένη, χτυπημένη κι άφή από τό κακό.

—«Πατέρα, ρώτησε ή Μοιρίτα, μήπως και φοβήθηκε ή Κατινούλα στο Παρίσι, αν είχανε τα ίδια και κι; Οχ της γράψω».

—«Γλήγορα, γλήγορα, της άποκρίθηκε να την παρηγορήση, θάρσῆ κ' ή Κατινούλα με τη θειά, με τον καμαρωμένο σου τον Πάβλο!»

'Ανέθηκε στο γραφείο του άπάνω να εργαστῆ ό 'Αντρέας. Μα τον πήρανε οι λογισμοί. Την 'Ολια συλλογιότανε. 'Αχ! έπρεπε τότε, άμέσως να πάη. Τῶ τόλεγε κιόλας άπαντώντας σ' ένα γράμμα του όπου της μιλούσε για τον έρχομό του. «Μη σε μέλη. Καλά είμαι. Κι αφού έρχεσαι, θα γειάνω. Μιά ματιά σου θα με σώση». Θα με σώση! 'Από κείνα τα λόγια που τα διαβάζει κανείς και δεν προσέχει, που τα καταλαβαίνει κατόπι! 'Αργά! Η 'Ολια ήξερε τί λέει. Με νόημα, με τό νόημα τό σοβαρό της βυθιόνοιωθης καρδιάς της, είτανε ως κ' οι φρασούλες έκείνες που οι άλλες τις συνηθίζουσε όπως τύχη. Του κάκου! 'Αμέλησε, δεν έκαμε τό χρέος του. Ζούσε μέσα στην πλάνη, σωτολουσμένος θαμπωμένος από τις άχτίδες τις χρυσές της. Μα πλάνη, ακόμη και τώρα, όλη του ή ζωή. Μα ή παντοκίνητη έλ-

πίδα, που είναι χρήσιμη σε πολλούς ανθρώπους, όταν τους αναυτλώνει στον καημό και τους στρώχνει σε καμώματα γενναία. είναι για πολλούς άλλους άπάτη, άπάτη που γελά τους λαφρόμυαλους τους πάθους. Ζυγώνει όσο τίποτα δεν έμυθες, όσο ή ζέστα της φωτιάς δε σου έκαψε τό πόδι. Σοφά ξεπρόβαλε στο φῶς ό περίφημος ό λόγος, πως κάποτε τό κακό φαίνεται καλό ίσια ίσια σε κείνονε που κάποιος θεός τον πηγαίνει, ψυχή και σάρκα, στο χαμό του. Είναι θεά και ή 'Απάτη. μπροστά μας βαδίζει. με τῶραϊο τό πρόσωπό της που μας πείθει, με τό χαμόγελο που μάς τάζει πλήθος αγαθά, στής 'Εφτυχίας τό παλάτι, λέει, θα μάς οδηγήση, ωςπου να μάς γκρεμίσῃ στα βράθρα, κρυφά.

'Ενώ τα μελετούσε άφτά ό 'Αντρέας με τό νοῦ του, θυμήθηκε άξαφνα πώς δικά του δεν είτανε, πώς τέτοιες σκέψες άπαράλλαχτα διάβασε στην 'Αντιγόνη και σε κάτι σκόλια της έκδοσης που έφερε μαζί του στο Χαμονοκόρφι. Περιέργο, πολύ περιέργο πρῆμα! Πρώτη φορά παρατηρούσε πώς οι στίχοι του αγαπημένου του ποιητῆ τικριάζανε με τη ζωή του, βρίσκανε στην καρδιά του αντίλαλο, του έρμηνέβαινε και τα πάθια του. Είδαμε πώς στην άβρόττια του Φιλοχτήτη μόλις πρόσεξε την 'Ηλέκτρα, που

Ζήτε τόσο πολύ με τὰ περασμένα μεγαλεία, με τὸ εὐκλεές παρελθόν, ὥστε ἀκόμη καὶ ὅταν καμιά φορά κατεβήτε σ' ἡμᾶς κάτω, στὴν πόλη, ὁ νοῦς σας πάντα στὰ ἄλλα εἶναι γυρισμένος καὶ δὲν μπορείτε νὰ βρεθῆτε στὰ νερά σας με τὴν σημερινή κατάσταση, τὰ τωρινὰ χάλια. Ἔτσι, γιὰ νὰ ποῦμε, ἔχετε κηρύξει πόλεμο κατὰ τῶν Περιλαίμων, (μόνο πού δὲν μᾶς εἶπατε ἀκόμη, ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ κύ- Περιλαίμοι), ὅταν δῆτε κανένα νὰ φορῇ γελέκο ἢ σουρτούκο, τοῦ ἐπιτίθεσθε, ἐπειδὴ ἀδὲν ἔχει αἰσθη- σην... ὄχι τοῦ κρύου, ἀλλὰ «τοῦ καλοῦ». Ἀπὸ ὅλην τὴν ζωὴν τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ ὅλα τὰ ζωντανά, ὅλα τὰ τωρινὰ βλέπετε, «νοεῖτε», μόνο ὅσα δὲν ἄλλαξαν. Ξέρετε μόνο τὰ ἀρχαῖα, καὶ αὐτὰ βλέπετε ἀκόμη κι ἐκεῖ πού δὲν εἶναι. Στὸ Φάληρο βλέπετε ρηγι- νας παρὰ θῖν' ἄλλοι καὶ τριήρεις. Ξέρετε μόνο ὅτι εἶναι στὸν ἀέρα· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ ὅλα πάλι, μόνο τὰ νεκρά, ὅσα δὲν μιλοῦν. Στοιχηματίζω πὼς δὲν «νοεῖτε» τί εἶναι τὸ σπουργίτι, τί εἶναι τὸ γε- ράκι. Θὰ ἀκούτε τὸ κελίδημα τῶν ἀηδονιῶν, στὸν Βασιλικὸ κῆπο καμιά μαγευτικὴ νυχτιὰ καὶ θὰ σὰς θυμίζει τὸ πολὺ πολὺ τὸν κέλαδον καὶ ὄρμηγδον τῶν δημηρικῶν ἡρώων. Ἀπὸ ὅσα εἶναι· στὸν ἀέρα ξέ- ρετε μόνο τὰ ὀφιοειδῆ, (τὶς σερμπατινέες· αὐτὸ τὸ «εἰκάζω» ἐπειδὴ δὲν τὸ λέτε καθαρὰ τὰ παρακά- τω ἄλλως τὰ πῆρα ἀπὸ τὸ φιλικὸ σας γράμμα) τὸν κυανοῦν ἡμῶν οὐρανόν, ὃς διεπαιδαγώγησε τὴν ψυ- χὴν σας (πὼς;) καὶ τὶς πινακίδες τῶν μαγαζιῶν.

Ἔτσι μᾶς πληροφορεῖτε, ὅτι ἡ μπίρα πουλιέται στὰ ζυθοπωλεῖα, ὅτι τὸ ψωμί σας τὸ ἀγοράζετε στὰ ἀρτοποιεῖα, καὶ ὅτι καταφεύγετε στὰ μπακάλικα τῶν παντοπωλιῶν, κάθε φορά πού ἔχετε ἔλλειψη ἀ- βυρτάκης ἢ ἀψύων. Κι αὐτὸ δηλαδὴ δὲν τὸ λέτε καθαρὰ, ἀλλὰ υποθέτω ὅτι τέτοια τρῶτε. Ἐνας ἄνθρωπος, τοῦ ὁποῦ ἡ γλῶσσα εἶναι ἀποπρία ὑπάρ- χει καὶ εὐρίσκειται γίνεται νὰ βάλῃ εἰς τὸ στόμα του σαρδέλες· πφ! αὐτὲς εἶναι καλὲς γιὰ τοὺς ἀ- παισίους χυδαῖντας· αὐτὲς ἔξ μείνουν γιὰ κείνους πού τοὺς λείπει· «ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς ἐκείνη ἦς» κλπ. Τὸ ἴδιο καὶ με τὴν ἀβυρτάκη, ἢ ἀβυρτάκη, τῆς ἀβυρτάκης. «Εὐρίσκετε, κύριοι, ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῇ τίποτε τὸ ἐπιλήψιμον;» καθόλου. Ἡ μου- σικάδα πάλι τῆς μουσιάρδας, ἂν τὸ πῆ κανεῖς, ἢ ψυχὴ του γέμει ταπεινῶν αἰσθημάτων. Ἄς μείνῃ λοιπὸν καὶ αὐτὴ γιὰ ὅσους δὲν ἔχουν αὐτιά γιὰ τὴν γλυκυτέραν μουσικὴν. Μόνο με τοὺς παντοπώλας τὰ μπλέξατε. Ἐδῶ μᾶς τὰ χαλάτε. Ὁ Κοραῖς τοὺς

εἶχε βαπτίσει βακαλλίας· ἔτσι καὶ τὴ λέσχη σας τὴν ἔλεγε κλωβόν· (γιατὶ ἄραγε;) δὲν ἔχετε λίγα σέβη καὶ γιὰ μᾶς; μὴ ξεχνάτε πὼς μᾶς εἶπατε θηριά· ἀλλ' ἀφοῦ ὄνειδίζετε καὶ τὸν Κοραῖν τί νὰ εἶπω πλέον;

Ἄλλὰ θὰ πῶ ἀκόμη κάτι. Γιατὶ μοῦ φαίνεται ὅτι οἱ πτερυγισμοὶ τοῦ πνεύματός σας στοὺς ἀρ- χαίους συνδέονται με κάποια γενικώτερη ἀφρημαδα ἢ ὅπως κι ἂν τὸ λέν οἱ ψυχίατροι. Λουστρένετε τὰ παπούτσιά σας, καὶ τὴν στιγμὴ ὅπου τὸ παιδί ρω- τᾷ, ἂν ὁ κύριος θέλῃ βερνίκι, εἰσεῖς κάμετε σκίψεις γιὰ τὸ πατριωτικὸν μένος τῶν μικρῶν βιοπαλαι- στῶν, καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ τῶν μεταλλαζάν- των τὰ αὐτῶν ὀνόματα εἰς στιλβωτὰς ὑποδημάτων.

Στιλβωτῆς ὑποδημάτων ἀντὶ λούστρου· ἡ λέξη μοῦ ἀρέσει· δὲν εἶναι ἄσκημη· μόνο πού εἶναι λίγο μικρὴ. Ἐπὶ τέλους ὅμως εἶναι κελή· τὸ λουστράρι- σμα βαστᾷ ἀρκετὴ ὄρα, ὥστε προφτάνει κανεῖς νὰ πῆ. «Στιλβωταῦποδημάτων» πρόσεχε τὸν νοῦν κάλ- λιον· δὲν στιλβοῖς εὐ τὰ ὑποδήματα». Ἄν ὅμως πρόκειται νὰ βρῖσете κανένα, νὰ τὸν «προσαγορεύ- σητε», καθὼς τὸ λέτε, καὶ νὰ τὸν πῆτε· λούστρο- πῶς θὰ τὸν εἶπητε τότε; στιλβωτὰ ὑποδημάτων;

Τὸ βλέπετε υποθέτω καὶ μόνος σας, ὅτι εἶναι ὅλως δόλου ἀδύνατο νὰ συνεννοηθοῦμε. Νὰ λοιπὸν τί εἶχαμε μόνο νὰ σὰς ποῦμε. Εἶστε ἐλεύθεροι νὰ ἔχετε ὅτι γνώμη θέλετε γιὰ τὴν φύση καὶ τὸν σκοπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως, γιὰ τὸ πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ ποῖον καὶ τὰ ἐλατήρια τῶν ὀπαδῶν τῆς.

Δὲν ζητοῦμε καθόλου νὰ σὰς «ἐξαναγκάσωμεν» — ποῖος σας ἐξανάγκασε; σας ἐξέβιασε ποτὲ κανέ- νας δημοτικιστὴς στὸ δρόμο; — νὰ καταλάβετε τὴν ἀνυπολόγιστη, κοινωνικὴ, παιδαγωγικὴ, λοπλα- στικὴ σημασία πού ἔχει ἡ Ἀναμόρφωση;

Πρέπει ὅμως, ἂν ὄχι ἄλλο, τοῦλάχιστο νὰ κα- ταλάβετε, ὅτι δὲν σὰς δώσαμε τὸ δικαίωμα νὰ κρι- σθητῆτε τὴν φιλοπατρία κανενός μας, κανενός Ἑλ- ληνος δημοτικιστῆ. Ἀλλὰ τοῦλάχιστο γυρεύουμε σεβασμὸ πρὸς τὴν εὐκρινεῖα τῶν προσώπων πού ἀ- γωνίζονται τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν. Καὶ ἂν δὲν σας περισσεύει σεβασμὸς γιὰ τὰ πρόσωπα, ἀπαιτοῦμε τὸν σεβασμὸ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώ- μης, τῆς ἰδέας.

(ἀκολουθεῖ)

ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

τὴν πῆρε κατόπι νὰ τὴ σπουδάσῃ, ἐμελλε μόνο πῶ ὕστερα νὰ τὴ νοιώσῃ κατὰβάθῃ του. Καὶ νὰ πού τώρα, ἔτσι, με μίαν, τοῦ γέμιζε τὴν ὑπαρξή του ἢ Ἀντιγόνη. Θάρσπε πὼς στὴν Ἀντιγόνη ἐβλεπε τὰ ἱστορικά του, ἐβλεπε ὡς καὶ κείνα πού ἔπρεπε νὰ κάμῃ καὶ πού δὲν τάκαμε. Ξαναπέρασε τὸν ἀμί- κητο χορὸ, Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν. Ἄχ! ἢ Ἀγάπη! Ἄχ! τὰ μάγουλα τῆς κόρης τὰ τρυφερά ὅπου φώ- λιαζε ἢ Ἀγάπη, τότες, ὅταν τὴν ἀντάμωσε στὰ γεφυράκια τῆς Βενετίας! Ἐτρεξε γοργὰ νὰ τὴν πιά- σῃ, τὴν ἔπιασε, μὰ ἔπειτα δὲν τὴν ἀκολούθησε ὡς τὸ σημάδι πού τοῦ φώναζε ἢ Ἀγάπη νὰ τὴν ἀκο- λουθήσῃ, δὲν τὴν ἀκολούθησε ὡς τὸν τάφο, σὺν τὸν Αἴμωνα πού θάφτηκε με τὴν ἀγάπη του μαζί!! Ἄχ! τί θάνατος ἐκεῖνος! Καὶ πὼς καταλάβαινε ζωὴ καὶ θάνατο συνῆμα ὁ μέγας ὁ ποιητῆς! Μιλοῦμε οἱ νεώτεροι ἡμεῖς γιὰ αἰσθημα, γιὰ κόσμους ἠθικούς πού τοὺς ἀνακαλύψαμε τάχα, γιὰ καινούρια καρδιο- χτύπια τῆς ἀγάπης. Κοίταξε τὸν Αἴμωνα τὸν ἀρ- χαῖο πὼς σκοτώνεται, ἀφοῦ σκοτώθηκε ἢ Ἀντιγόνη, πὼς βίχεται ξεφρενιασμένος, πὼς τυλίγεται μέσα στὴν ὕφρῃ, στὴν ἐτοιμύθανν ἀγκαλιὰ τῆς παρθένας, καὶ πὼς με τὸ στερνὸ τὸ φύσημα χύνει στὸ πρόσω- πὸ τῆς τὸ λεφκὸ, τὸ μαβροκόκκινο τὸ βέμα πού πε-

τιέται σουβλιὰ πρὸς τὸ κορμὶ τῆς ἀπὸ τὸ στῆθος του τὸ λαβωμένο. Κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῶ. Καὶ τί λύσσα, καὶ τί φουρτούνα, καὶ τί θάρσος τῆς γλώσ- σα τοῦ ποιητῆ, πού ὅτι κι ἂν πῆς δὲν τὴ φτάνει. Νὰ Πάολος καὶ νὰ Φραντζέσκα! Νὰ πὼς τελέστη- κε ὁ γάμος τοὺς ὁ μυστικὸς στοὺς δόμους τοῦ Ἄδη — ὅπου δὲν κατέθηκε ὁ Ἀντρέας με τὴν Ὀλία.

Ἡ Πλάνη καὶ πάντα ἢ Πλάνη! Πάντα ἢ ἀ- σπλαχνῆ θεά! Μήπως σὺν τὸν Κρέοντα κι ὁ Ἀν- τρέας, ἀπὸ πλάνη — καὶ τί πείραζε πού ἢ πλάνη του εἶτανε ἄλλη; — δὲν τὴν ἄφησε, δὲν τὴν παρήτησε, δὲν τὴν ξώρισε, δὲν τὴν κλείδωσε, ὅπως κι ὁ τύραν- νος τὴν Ἀντιγόνη, ζωντανή, στὴν πέτρινη τὴν κά- μαρα, στὴ σκότεινη σπηλιὰ, στὸ λιθόστρωτο τάφο τῆς Ἀρξώστιας, ἀπ' ὅπου δὲν μπορείς πιά νὰ βγῆς; Μήπως δὲν εἶναι ἀσπαστος γύρο γύρο σου τοῖχος κ' ἢ Ἀρξώστια; Κουνίσαι, θέλεις νὰ ξεκινήσης, ἀδύνα- το. Ἐνα παράθυρο νανοῖξης, μιὰ πόρτα, μιὰ χαρα- μάδα, τίποτα! Τὴν ἀνάσα σου γυρέβεις καὶ δὲν τὴ βρῖσκεῖς. Σηκώνεσαι καὶ ξαναπέφτεις. Στὸ κρεβάτι, στὸ κρεβάτι με τὴ θέρμη. Καὶ δὲν τὸ καταλάβαινε ὁ Ἀντρέας!

Ἄξαφνα, σὰ νὰ τοῦ πέρασε ἰδέα στὸ νοῦ του, ἀστροπελέκι, ἔσκυψε στὸ γραφεῖο του, χωρὶς καλὰ

Ὁ ΝΟΥΜΑΣ,, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κιάσκια τῆς Πλατείας Συντάγ- ματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπω- λεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέ- του [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ]. Στὸ Βό ο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τύπος πού δὲ μορφώνει — Πρόεδρος πού πλε- ρώνει — Πριγκηπικὸ γράμμα — Νόμος γιὰ τοὺς μαλλιαροὺς!

ΚΑΛΑ τὰ εἶπε ὁ κ. Παναγιωτόπουλος τὴν περασμένη Τρίτη στὴ Βουλῆ. Γιατὶ, μαθῆς, νὰ μὴν πλερώνουνε φόρο γιὰ τὸ χαρτί τοὺς οἱ φημερίδες, καὶ νὰ πλερώνουνε φόρο εἰ ἄλλοι ἐκδότες; μήπως, εἶπε, δὲν ὑπάρχει μιὰ μερίδα τῆς δη- μοσιογραφίας πού με τὰ πορονογραφήματά της διαφθερίζει τοὺς ἀναγνώστες της;

Ὅλοι συμφωνοῦμε σ' αὐτὸ κι ἄλλοι συμφωνοῦμε ἀκόμα πὼς ἂν τὸ χαρτὶ φορολογεῖται κ' εἶταν κάπως ἀκριβώτερο, καὶ φημερίδες λιγότερες θὰ βγαίναν καὶ ὅσοι βγαίνουν δὲ θὰ μεταμορφωνόντουσαν κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ πὲ σεπτόνια καὶ δὲ θαναταζόντουσαν ἀπὸ τὴ σεπτονοποίησή τους νὰ δημο- σιεύουν κάθε λογῆς παλιογράμματα.

Ὅσοι ἐπιστηρίζουν τὸ ἀφορολόγητο τοῦ δημοσιογραφικοῦ χαρτιοῦ, πιστεύουν πὼς ὁ τύπος μορφώνει τὴν κοινὴ γνώμη καὶ γι, αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι καὶ τὶς σκεπτικὲς εἰκολλίες του. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνετα σ' ὅλο τὸν ἄλλο κόσμο, ἐξὲν ἀπὸ τὸ Ρωμαῖκο· γιὰτὶ ἐδῶ, ἢ κοινὴ γνώμη πού μορφώθηκε, καὶ τέτια πού μορφώθηκε, ἀπὸ τὸν τύπο, κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ γιὰ νὰ τὴν καμαρώσει κανεῖς. Ὅσα λοιπὸν ὁ τύπος ἀπο- φαυλῶνει, ἀντὶ νὰ μορφώνει, τὴν κοινὴ γνώμη, ἔχει τὸ Κρά- τος ὑποχρέωση νὰ τῆς βάλει ὅσα γέμια μπορεῖ περισσότε- ρα. Κ' ἔνα ἀπὸ τὰ γέμια εἶναι κ' ἢ φορολογία τοῦ χαρτιοῦ.

*

ΜΑΘΑΜΕ κι αὐτὸ ἀπὸ τὴ Βουλῆ μας καὶ μᾶς εἶπε

κκλὰ νὰ ξέρῃ τί κάμη, πῆρε χαρτὶ, βούτηξε τὴν πέννα του στὸ καλάμαρι, ἔγραψε μάνι μάνι τῆς Ἀν- νας, νὰ φροντίσῃ με τὰ δυνατὰ της γιὰ τὴν Κατι- νούλα. Μήπως τάχα τὴν ἀμέλησε κι ἀφτῆ; Μή- πως ἢ Πλάνη....;

Τὶς δεκατρεῖς τοῦ Ἀλωνάρη, τετάρτη, ἔγραψε τῆς Κατινούλας τῆς ἰδίας. Νὰ κάμη κουράγιο καὶ γλήγορα νὰ γειάνῃ. Ὁ Ἀντρέας δὲν τὸ γράψε τὸ γράμμα του δίχως σκοπὸ τέτοια μέρα. Ἡ Κατινού- λα θὰ τὸ λάβαινε τὶς δεκατέσσερις καὶ τὸ ἔξερε τί θὰ πῆ νὰ τὴν ἐθυμῆθῃ ὁ Κύριος τὴ μέρα ἐκείνη. Τὸν ξυπνοῦσε ἢ ἀγάπη τῆς Ὀλίας ἀπὸ τὴν πλάνη του τὴν παλιά, κι ὁ πεθαμμένος ὁ ποιητῆς σκόρπιζε ἀκόμη ἀπὸ τοὺς στίχους του ζωῆ.

(ἀκολουθεῖ)

κ. Πρωτοπαπαδάκης, ότι ο Σύλλογος του κ Βικέλα ζημιώνεται κάθε χρόνο 12 χιλιάδες δραχμές και τις πληρώνει από την τσέπη του ο πρόεδρος του.

Νά λοιπόν κ' ένας άνθρωπος στο Ρωμαίικο που πληρώνει χίλιες δραχμές το μήνα για να γίνει πρόεδρος, ενώ μερικοί άλλοι γίνονται πρόεδροι για να τσιπώνουν χιλιάδες το μήνα.

ΟΣΟΙ ξεκολοθούν να επιμένουν πως δεν πρέπει να πάρουν επιχορήγηση τα Βασιλόπουλα, γιατί δεν κάνουν τίποτα, ως μάθουν, για να λουφάξουν, πως τα Βασιλόπουλα δουλεύουν και με το παραπάνου μάλιστα.

Ίδου και η απόδειξη η Α. Υ. ο πρίγκηπας Νικόλαος έδωσε, λέει, θερμό συστατικό γράμμα στον Κουρούπη για τον κ Μπενάκη της Αλεξάνδρειας και με το γράμμα αυτό ο Κουρούπης μπόρεσε κ' έκανε κίτου στην Αλεξάνδρεια χρυσές δουλιές.

Αυτό δά το βλέπετε και στο σημερινό έθρο «Σύγχρονο» του Ντάλη.

Το να υποστηρίζει λοιπόν ένας Πρίγκηπας τη φιλολογία μας, λίγο τ'αχτε ;

ΛΥΣΣΑΞΑΝ οι βιβλιοκίπηλοι με το νομοσκέδιο για τα διδαχτικά βιβλία, κ' ένας κλίση απ' αυτούς, στους «Καιρούς» της Πέμπτης, μας φανέρωσε πως δ'εκκινούρις νόμος γίνηκε μόνο και μόνο για να χ'ούνε οι μαλλιαροί στη εκπαίδευση και να χ'αγνίσουν να συγγράφουν διδαχτικά βιβλία.

Αυτό το καλό δε βλέπουμε να γίνεται με τον καινούριο νόμο; μά κι ε'γινε, να χ'αγνίσουν οι χ'ρογογράφοι των «Καιρών» πως πάντα κ'αλύτουν κι άβραμινότερη δουλιά θα κάνουν οι μαλλιαροί από τους σημερινούς μακιάχτες της παιδείας.

ΝΟΤΗΣ ΡΟΝΤΑΚΗΣ

Αρκετή λύπη προξένησε στους φίλους μας της Πόλης ο θάνατος του νέου δικηγόρου Νότη Ροντάκη, ενός από τους καλύτερους και γεμάτους ζωή υποστηρικτές της εθνικής μας γλώσσας. Ο Νότης Ροντάκης - αδερφός του Γεώργιου Ροντάκη που τύπωσε μια Ρωμαίικη Γραμματική - είχε πολλές γνωριμίες και στο φιλολογικό κόσμο της Αθήνας.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Πρόπερι που η Μουρούζα των εφημερίδων βοσκότανε στο πρώτο στάδιο της, ο καημένος ο Μουρούζης φοβήρις πως θέλει να κατεβεί στην Ελλάδα για να σφάζει τους διάφορους λουρουζογράφους.

Η φοβέρα τότε είχε σταματήσει λίγο την αναγνωματογραφία. Τώρα ο Μουρούζης πάθανε κ' η αναγνωματογραφία πήρε φόρα, φορτώνοντας στη ράχη του πεθαμένου ήρωα χιλιά περιπου άγνωστα.

Ελπίζουμε πως αυτά θ'άιναι και τα τελευταία, έξον πια κι αν εκείνοι που πρόπερι τον χ'ειροτήσανε βασιλιά των άγγιων, θα λήσουν αμριό να τον αναστήσουν για να βρουν π'ην περίσταση να μ'ε ξεφουρνίσουν τη δεύτερη χιλιάδα άγνωστα για το Μουρούζη.

Η Φιλολογική άκριδα ξεκολοθάει να πέφτει στην Αλεξάνδρεια. Για να σωθούνε μ'α και καλή οι Αλεξαντρινοί απ' αυτό το κακό, τους συμβουλεύουμε να χ'αγνίσουν κι αυτοί να κάνουν εξαγωγή φιλολόγων για την Ελλάδα.

Τους στέλνει λ. χ. η Ελλάδα πέντε λογίους, να μ'ε στέλνουν κι αυτοί άλλους πέντε. Αδιάφορο αν η ποιότητα δεν είναι η ίδια - Κουρούπης, βλέπετε, δε βγάζει κάθε τόπος - μά η ποσότητα είναι αρκετή να χ'αγνίσουν η Απονομία μας να λάβει τα μέτρα της.

Ειπώθηκε κι αυτό, πως όσοι καταβαίνουν στην Αιγυπτο, χ'μπορούν αξιόλογα να χ'ρογογραφήσουν για φιλολογικοί πρόσφυγες.

Μας φοβίζει και μ'α ο τρόπος που θα τυπώνονται τα διδαχτικά βιβλία, χ'μα θα ψηφιστεί ο καινούριος νόμος. Θα δίνεται, λέει, το τύπωμα τους σ' έργολάδους.

Μ' αυτό τον τρόπο, θα παρουσιάζονται παπουτσιές λ. χ. να χ'αγνίσουν τα βιβλία, όπως παρουσιάζονται σήμερα μακιάχτες και παίρνουν εργολαβία τα παπούτσια του στρατού ή τραπέζιτες και ζιάνουν το ρουχισμό του.

Κάποιος άλλος τρόπος να βρεθεί, λιγότερο εργολαβικός και λιγότερο Ρωμαίικος.

Στον άστυ πόλεμο των καθ'ερευουσίων κατά της Δημοτικής στην Πόλη, έλαβε μέρος κι ο Άγγελος Σημιριώτης μ' ένα κάπως άνοητο γράμμα του που τυπώθηκε στην «Κωνσταντινούπολη».

Ο Σημιριώτης, θ'αφροίμα, όταν είταν έδω έκαμαν το Δημοτικιστή. Καθόλου λοιπόν παράδοξο τώρα στην Πόλη να κάνει τον καθ'ερευουσiano. Κατά τον τόπο και κατά την περίσταση.

Μ'α μαλλώνει ο φίλος Τιμ. Σταθ. στην Α' Ακρόπολη της Πέμπτης πως δεν αλλόξαμε μωλό θ'αφρεί ο φίλος πως το μωλό είναι κολάρο να χ'αλλόξει κανείς κάθε πρωί; Νά μ'α το π'α αυτό, τον παρακαλούμε. Ο ΙΔΙΟΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Ο Δρούτσας υποδηματοποιός, έχων λαμβάνειν μ'εν μερικά χ'ρήματα εκ του επί της οδού Στα-

δίου υποδηματοποιείου του Α. Μπίτη, αλλά και μ'α λαμβάνων δε αυτά, ...

(α' Ακρόπολη) 9 του Φλεβάρη, σελ. 1, στήλ. 6)

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Mil. Duc. Μαγαθα Λιόχλη τη συντρομή από 86ρη 906-86ρη 907 κ' εύχαριστούμε. - κ. Παράξενο. Ο φίλος Χαρ Αντριάδη δετ γράφει στην καθ'ερευουσα ύγ'ράφικη Ανδροάδης, ώστε μ'ορεί να π'α αξιόλογα πως δεν είναι ο ίδιος μά άλλος καθ'ερευουσiano συγγραφέας. Κοίταξε και στην «Ακρόπολη» το έθρο του για το Μουρούζη.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1907 ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Table with 3 columns: Description, 31 Ιανουαρίου 1907, 31 Δεκεμβρίου 1906. Includes items like Εισ μεταλλικόν, Εισ Τραπεζικά γραμμάτια, Εισ κερματικά γραμμάτια, etc.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Table with 3 columns: Description, 31 Ιανουαρίου 1907, 31 Δεκεμβρίου 1906. Includes items like Μετοχικόν κεφάλαιον, Αποθεματικόν κεφάλαιον τακτικόν και έκτακτον, Τραπεζικά Γραμμάτια εν κυκλοφορία, etc.

Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΤΣΑΛΕΞΗΣ